

Tom XIII
Mijalunox Biloby.

[Faint handwritten signature or initials]

The
Diff
Gr
Jin
Blu
Pos
Ex
Per
Ch
Se
Ap
Ex
Cu
Ex
Ex
D
Ca
In
Ex
Te
Po
Ge
Ex

כַּשׁוּׁ
EXERCITATIO PHILOLOGICA,
De

CABBALA:

maximè
EBRÆORUM.

Cui
*Appendicis loco, ob argumenti similitudinem,
accessit in fine:*

Hierographicum, juxtà Auctores

fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino

Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum

literis, hodieque adhuc legi ibidem dignum:

Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio

Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET:

ET NULLA PARIET FILIUM.

Habitur publicè, in Acad. Witteberg.

P R Æ S I D E

ANDREA SENNERTO,

Profess: Publ.

Respondente.

M. GODOFREDO ROSNERO,

Berolinensi March.

Ad d. Januar. in Audi. Maj.

WITTENBERGÆ.

Literis Jobi VVilhelmi Fincelii.

Anno M. DC. LV.

EXERCITIO PHILOLOGICO

CABBALA:

ERRORUM

hierographicum, juxta Auctores

Abbe de la Cite, & Mole divino
Vno spectante cum, & scripturibus inclam
licet, hodieque adque legi idem dignum.
Cujusque de lectio & interpretatio
dantur, ut inveniuntur, & facit
atque in partem suam
quodammodo, in sua, & in
sua, & in sua, & in sua

ANDREA SENNERTO

M. GODEFRIDO ROSNERO

כביעע:

DISSERTATIO PHILOLOGICA,

De

CABBALA,

maximè

EBRÆORUM.

§. I.

Enus hominum reperire liceat, etiam inter mediocriter eruditos non rarò, qui quod nesciunt ipsi, vel non satis certè intelligunt, dente leonino nihilosecius rodere minimè erubescunt. Contigit id, renascentibus ante hoc & quod suprà est seculum, per DEI gratiam, juxtà cum puritate Verbi divini, literis bonis, etiam Græcis, nec non atq; imprimis sanctæ Ebrææ literaturæ: quibus ipsis τὰ λογία τῶ Θεῶν conscripta nobis sunt. Quà de re memorabilem vel lepidam potiùs historiolum inter alia memoriæ prodidit celeberrimus JCtus, Ducis Juliacensis Consiliarius, Conradus Heresbachius, qui sic declamantem circiter annum Christianum clò Is monachum quendam audivit crassum: Novam jam reper-

A

tam

tam esse quandam linguam, quæ vocetur Græca, ab hac sedulo cavendum omnibus: hanc esse, quæ patriat omnes hærefes. Eâ linguâ insuper proditum esse librum, qui in omnium manibus velit jam haberi, voceturq; Novum Testamentum, qui plenus sit rubetis atq; viperis. Præterea nunc aliam quoq; oriri linguam, quæ vocetur Hebræa, hanc qui discant, planè illos effici Judæos. Lepidum sanè caput, atq; verbo Viro sancto haud indigna.

Cabbala ignota superioribus retrò seculis.

II. Simile quid accidit item Cabbalæ sive arti Cabbalisticæ; pars quæ est Philologiæ S. Ebrææ haud ipsa ignobilis: de quâ aliquid nunc impræsentiarum mox, מין. Cùm enim, referente Johanne Pico, Mirandulano, quem vocant, in Apologetico suo, Oper. Tom. I. pag. m. 175. conf. Joh. Reuchlin. de art. Cabbal. lib. I. aliquando interrogaretur quidam (de clero) ecquid esset Cabbala, & qui Cabbalista? respondit: perfidum fuisse hominem quendam & diabolicum, qui dictus est Cabbala, & hunc multa contra Christum scripsisse: hincq; ejus sequaces dictos fuisse Cabbalistas. Audi, inquit & addit dictus Pico, rem ridiculam: quis, quæso, heic risum teneat?

III. Ac sanè, certè rem si paulò rectius perpendamus, ipsa hæc non tantum verè, sed etiam nominis id (Cabbala, Cabbalista) superioribus retrò multis seculis erant prorsus incognita plerisque inter Christianos; juxtà cum ipsis ferè Antipodibus; undè ne nomen quidem ipsum apud S. Patres Ecclesiarumq; Doctores, aut Scholasticorum turbam mgistrosque nostros, quos vocant, reperias, legas. Quod hinc videtur eò nimir. faciliùs accidisse: quod, sicuti no-

men præ se fert ejusdem, de quo mox, Doctrina hæc
à primâ sui origine inter Ebræos, gentem electam,
quorum proprium hoc erat peculium, non scripto
aut literarum monumentis, ut alia, sed *σώμα πρὸς*
σώμα sive de manu in manum traderetur successive
accipereturq; ita continuè: nec à quibusvis promi-
scuè de gente hac, sed primoribus saltem, ætate sa-
pientiâq; profectis præ cæteris, ordinisq; qui ferè
sacri erant viris. Ac quantumvis successu tempo-
ris essent, qui metu majoris damni, ne deniq; evane-
sceret fortè prorsus paternum id dogma arcanumq;
scriptis mandarent aliquid ejus, immò in hanc lu-
cem item ederent publicam quædam: attamen hi
ipsi idem fecerunt vel obiter quasi agendo & sparsim
fere, aut rectè meris multisq; sua obnubilantes vela-
minibus: unde Cimmeriis nihilominus adhuc ipsa
hæc ars sepulta tenebris jacuit diu permansitque,
ejusq; intellectum affecuti sunt paucissimi: adeò qui-
dem, ut qui ejus quid crederent tamen se affecutos,
vicissim hoc, arcanum tanquam profundum reve-
landumq; nemini, corde premerent imo: alij verò;
adeo felicibus esse quibus non contigisset, etiam in-
ter eruditiores sui seculi, ad nomen Cabbalæ aut Cab-
balistarum, inanditis fortè fortunâ ijsdem, obstupe-
scerent: ac tandem, quemadmodum suprâ memo-
ratus Johannes Picus cit, loco testatur vicissim, illam
monstrum esse aut ejus simile quid horrendum, ipso
sono penè timendum, hos verò non homines, sed
centaurum quempiam aut hirco-cervos putarent:
immò alij iterùm ignorantia fratres planè calu-
mniarentur foetum Cabbalam esse diaboli: Unus
donec atque primas faciliè idem, sui seculi phoenix
hosti-

hostiumq; terror, Vir ingeniosissimus, multa profundiorisq; scientiæ, quid? immò omnium cum in Theologiâ tum Philosophiâ, licet non annorum multorum, natus circiter utpote annos XXXIII. cum decederet hinc, Johannes Picus, supra laudatus, Mirandula Concordiæq; Princeps Italus demùm surrexit, eo deq; scibili quasi è longinquo aliquid suspicatus est, scriptisq; tandem aliquid item prodidit Latinè primùm. Ita enim de sese ipso testatum reliquit, non uno in loco, præcipuè apologetico supra citato, pag. m. 123. teste in super invocato DEO, quod, nec minori quidem impensâ, librorum de præsentî materie non paucos sibi comparaverit (à Judæis) perlegerit item illos summâ cum diligentîâ indefessisq; laboribus, inveneritq; in illis religionem non tam Mosaicam, quàm Christianam; etiam atq; imprimis (ut loquitur pergitque) ibidem Trinitatis mysterium, Verbi incarnationem, Mesia divinitatem, articulum de peccato originali, de illius per Christum expiatione, de cœlesti Hierosolymâ, de casu dæmonum, de ordinibus angelorum, inferorum pœnis, alia: eademq; se legisse porrò ibidem, quæ apud D. Paulum & Dionysium, apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus; ut hinc non parùm contrâ gentiles infidelesque modò, sed & ipsos Judæos hodie omnes religio Christiana stabiliri possit. Hactenus fere Picus, laudatus Comes. Hunc secuti postmodum sunt pauciores nonnulli alij quoq;: Paulus Israelita, Augustinus Justinianus, Nebiensis Episcopus, Johannes Reuchlinus, qui & Capnio aliàs, Ægidius Viterbiensis, Petr. Galatinus, (de quo non disputo jam, an ejus sint hi libri, qui vul-

vulgò eidem attribuuntur, an verò cujusdam alterius, Raymundi Sebon vel Porcheti, juxta alios aliosq;) Archangelus de Burgo novo, Italus, atq; alij adhuc quidam, ex recentioribus præsertim: quorum, *ἀνευ προομιῶν* ulterioris, lecturi vestigia hac vice sumus, repetitis repetendis, quæ ad hoc institutum nostrum facere quàm maximè atq; hoc digna videbuntur. JEHOVA Juva!

IV. Orsi itaq; à nomine non malè & hic & nunc; Cabbala vel Kabbala est ab Ebræo, vel potiù Chaldæo, (illud enim rariusculè occurrit) קַבַּל, in 2. Piel, quæ vocatur vulgò, quod est *accipere, recipere, suscipere.* (Avenario unde *capulo, decapulo, & capulus, capulum,* *schöpfen / grieff / handthabe /*) propriè manibus & hinc mente, animo; tandem auribus quoque h. e. *audire, auscultare, obtemperare.* Unde קַבַּל *acceptio, receptio, q. d. doctrina accepta, recepta* aliunde, ore tenus quidem, solo auditu, haud *ἑγγεαφος*: cujus correlatum est מְסוּרָה vel מְסֵרָה *traditio vel doctrina tradita*, item vivâ voce perque manus quasi: de quo alibi. Ridicula illa est originatio, ut sic loquar cum Quint. & vix non puerilis, quam tribuunt Raymundo Lullio, quasi vox sit composita Cabbala, è Chaldaico *abba, pater & alla* arabico, quod sit *Deus meus*; cumque *Deus meus* nihil aliud sit vel importe nisi Christum: Christus verò nihil aliud, quàm sapientiam divinam; ita sit Cabbala indigiterq; aliud nihil, nisi superabundantem & arcanam quandam sapientiam. Probè hercle.

Etymura.

V. Rarò audias & legi scribiq; videas: קַבּוּל *Kibbul* *Synonymia.* Plinio, curiosissimo illi suo seculo universi scibilis investigatori, qui & ipse è longinquo de eâ aliquid

quid inaudiverit, afferit scribitque CL. Schickardus in Bechin. happerusch. pag. m. 61. vocari, depravato nonnihil, ut fert fortuna communis linguarum in peregrino idiomate, nomine: *Jacobelam*, lib. XXX. historiae suae, cap. i. circa fin: in quo quidem loco duobus propè verbis tangere videtur artem hanc, quod tamen nomen in editione nostrà, Lugduni, כלב לב LIII impressà, reperire non liceat. Aliàs circumloqui sive circumscribere rem item assolent phrasibus hisce: תורה על פה q. d. *Lex de ore nata*: V. Picus Mirand. in apolog. pag. 176. item אמרי אמת *eloquia veritatis*, vel אמנת רבך *via veritatis*, id est, Cabbala. V. J. Reuchl. de arte Cabb. lib. IH. inter Oper. Mirand. ed. Basil. כלב לב LXXII. Tom. I. pag. m. 3130. In concreto, quod dicunt, unde est postmodum & קבלן *Cabbelan*, (fallor, an hinc nostrum German. ein Cappelan/id est, Verbi divini minister) & praesertim מקביל vel מקבל *Cabbalista*, *Cabbalisatus*, ut sic loquar, ejus artis peritus, sectator, per hanc edoctus, & in numero multitudinis: מקבילי *Cabbalisti*, *Cabbalici* & *Calici* contractè, item *Cabbalei*. V. Reuchl. cit. l. lib. i. pag. m. 3014.

Homonymia.

VI. Jam, sumitur verò id vocabuli juxtà cum alijs non uno modo, nunc in ampliori, strictore strictissimoque significatu. I. Notatur hoc Unaquæq; cujusvis rei scibilis secretæ & mysticæ scientia, ea imprimis, quæ per viam occultam aliunde habetur, propagaturq; per modum successione: quem Vocabuli sensum apud Ebræos agnoscit laudatus supra Comes Mirandulanus in apolog. cit. pag. m. 130. vel ut loquitur L. Cæl. Rhodig. quicquid minus extritum passivumq; est. V. Lect. antiq. lib. X. cap. i. pag. m.

350. II. Apud Talmudicos non raro, cit. CL. Buxt. in Lex. Ch. Talm. & Rabb. V. קבלה pag. 1954. Scriptura S. sive Scripta prophetica & hagiographa ipsa. V. illum ibid. III. Alijs hodie, Sensus S. Scriptura sive intellectus mysticus, qui sub literali latet non raro, idem quæ à Spiritu S. maximè est intentus. Quo de infra etiam aliquid. IV. atque in specie: Doctrina Patrum primorum s. Patriarcharum, ab Adamo usque ad Mosen, quam unus accepit ab ore alterius, tradiditque posteris suis, usque ad latam conscriptamque legem. V. Lex ore tenus tradita acceptaque; præter scriptam illam, quæ hujus expositio sit quædam: quam Moses dies quadraginta & totidem noctes in monte Sinai commoratus ex ore DEI didicerit, tradideritque successoribus suis longæ serie, usque dum in literas partem redigeretur. VI. notatur Cabbalæ nomine hodie imprimis arcana quædam atque abstrusior doctrina, cum veterum saniorum tum recentiorum etiam hodie superstitionumque Judæorum, circa mysteria quædam, in Mosis prophetarumque scriptis, sub involucris maximè literarum, syllabarum integrarumque dictionum, tanquam sub symbolis certis latentia, quæ hinc varijs viis modisque eruuntur. VII. denique hoc nomine gestit etiam nominari in sulfa quædam, quid? immò falsa, supersticiosa, impia, blasphema, addam dæmoniaca ars Judæorum, aliorum; quæ & Practica amat à quibusdam salutari: de quâ aliquid etiam, sub finem, infra.

VII. Nunc, unde varias ergo circumferri videas *Definitio-* reperiasque hinc & inde seu definitiones seu descri- *nes varia-* ptiones, itemque divisiones Cabbalæ. Alijs siquidem

dem est *Doctrina ex sacris literis colligens arcana multa cum philologica tum practica: vel: divinatio quedam ex literis sive elementis arguta.* Eliæ in Tisbi: *Arcanum Legis & prophetarum, quod accepit vir ex ore viri usq; ad Moſen, divinum virum, retrorſum numerando.* Raymundo Lullio: *Habitus anima intellectualis, ex rectâ ratione divinarum rerum cognitivus; ac proinde scientia quedam divina.* Joh. Reuchlino, qui & Capnio aliâs *Symbolica quedam theologia, in quâ literæ & nomina non tantùm sunt signa rerum, sed etiam res rerum.* lib. III. de Cabb. inter Oper. Mirand. suprâ cit. mihi pag. 3103. Vel item: *Divina revelationis, ad salutiferam DEI & formarum separatarum contemplationem tradita, symbolica receptio quedam.* lib. I. pag. m. 3014. CL. Willh. Schickardo in Bechin. happerusch. pag. 60. ita panlo pleniùs circumſcribitur: quod sit abstrusior *Doctrina Hebræorum, de DEI & angelorum naturis atque mutuo consortio, de religionis præsertim Christianæ mysteriis in Vet. T. latentibus, de morum disciplinâ, item philosophiæ & bonarum artium arcanis; olim clam habita, nec cuivis concredita, multo minùs scriptis in vulgus prodita, sed orali tantùm traditione inter sapientes diversorum seculorum continuâ successione propagata: partim variis literarum combinationibus, abbreviaturis & permutationibus constans, & plerumq; per ejusmodi secretiores modos è divinis scripturis Moſis & prophetarum elicitâ: hodie à Judæastris in superstitiosum abusum tracta, & partim in medicinam, incantationes, adeoque magiam (ignorata veriori Cabbalæ ab ipsis perfidè substitutam) turpiter abrepta.*

Divisiones. VIII. Ac ab his ipsis sere recensitis scriptoribus,
alijs,

alijs, dispeſcitur porro igitur nunc Cabbala in
 תורת ומעשה *Speculativam & Practicam*. El. Levi-
 ta in Tisbi: vel ספירת ושמות *numerorum & nomi-
 num*. Pic. Mirand. in nongentis Conclus. pag. m.
 108. & Reuchl. de arte Cabb. lib. III. p. m. 3130. vel
 tres partes, petitas juxta ipsos ex Proverb. Salom. cap.
 XXII. comm. 20. Vid. illud: scil: *numerorum, figuræ,
 & ponderis*: quæ divisio proximè accedit ad hanc, de
 quâ mo x, quæ speculativæ magis propria est. V. ite-
 rum Reuchl. de Cabb. lib. III. p. 3130. & 3132. Vel deni-
 que in quinque partes: תיקון צירוף מאמר : ממלל וחסבון
 id est, *rectitudinem, combinationem, ora-
 tionem, sententiam & supputationem*. V. vicissim Reuchl.
 pag. cit. 3130. Speculativa porro in גמטריא *Gematrijā,*
 נטרקון *Notarjecum*, & תמורה *Temurab*: quæ divisio
 dictione memoriali גנה *hortus* comprehenditur. V.
 Capnio pag. cit. 3132. Practica in בראשית *Breschith* &
 מרכבה *Mercabba*.

IX. Nos missis duabus superioribus primis ac-
 ceptionibus Cabbalisticis, expressis paragrapho sextâ:
 quemadmodum quidem constitutum nobis est ma-
 ximè & præcisè agere heic & nunc de Cabbalâ Ebra-
 orum, quæ adumbratur fere in tribus posterioribus
 (extrâ septimam) acceptionibus in allegatâ paragra-
 pho, unde excerpere, facillimoque negotio, liceat
 ejus qualemcunq̃ descriptionem: ita minimè ta-
 men prætermittendam censemus, quin potiùs præ-
 mittendam arbitramur omninò h. l. veriozem illam
 ac indubitatâ sanè Cabbalam, quæ membro tertio
 ejusdem paragraphi tangitur. Ut adeo, (si quidem
 sub uno communiq̃ censenda nomine describen-

B

daq;

Cabbala
quid?

daque sit aliàs Cabbala) aliud nihil nobis sit jam, nisi *abstrusi or atq; arcana quedam doctrina sive scientia, de mysterijs quibusdam, maximè fidei, in V. Instrumento, in Mosis & Propbetarum scriptis, sub sensu literali primò; hinc involucris item maximè literarum, syllabarum & dictionum integrarum, aliarum immò rerum, tanquam sub certis symbolis suis, contenta, hincq; modis & rationibus varijs, non citra quidem fidei analogiam, eruta postmodum: tandem ad abusum usq; etiam, imò superstitionem, maximè apud Judæos. Vel, ut paucis plura complectar, illaque suprà adductà utar descriptione magni illius Capnionis, est Cabbala Theologia quedam symbolica, quâ literæ & vocabula sunt signa rerum; immò etiam res rerum.*

I. Cabbala
vera sive
divina.

X. Unde orsi quasi ab ovo, quod dicitur, re aliusque vicissim repetitâ, Cabbala nobis alia est verior, indubitata atque divina; alia sequior hanc, media & humana, quæ & Judaica dicitur vulgò; alia denique falsa, superstitiosa, immò dæmoniaca. Jam, Veram Cabbalam atque indubitatam illam nihil aliud esse intendimus, cum doctissimo Jcto, Petro Cunæo (alijsque magni nominis Viris) in accuratissimo tractatu, de republ. Ebræorum, lib. III. cap. octavo præsertim (lege omninò idem totum) quàm sensum S. Scripturæ mysticum sive spiritualem, qui sub literali latet non rarò (ut suprà paragrapho VI. ex parte dictum etiam) & à Spiritu S. maximè vel primò est intentus. De quo (rametsi ex parte) non uno in loco Apostolus, quando notanter distinguit & accuratè inter literam & spiritum: ac quorsum spectat id item

tem

II.

rem vetus Ebraeorum : אין מקרא וצא מירי פשוט
 אבל יש לו פשוט עם מדרשו ואינו מירי כל אחר
 : מהן quod est fere : *nusquam Scriptura est absq. sensu
 simplici, sed habet pariter, ut mysticum, ita simplicem : his
 duobus non est ut careat.* Exemplo statim ut res fiat
 manifestior : sic Deuteronomij Capite XXV. comm.
 4. legitur : *Non obturabis bovi trituranti os.* Litera
 textus, omninò plana eadem satis quidem aliàs. Ad
 quem locum nihilominus Apostolus I. Corinth. IX.
 vers. 9. seq. *Num boves ergò DEO cura sint? annon
 hoc potiùs propter nos dicit? propter nos utiq. hoc scri-
 ptum est.* Intellectu ergò ejus Legis particula my-
 sticus est, non ut prisò commendet boum saturi-
 tatem, sed teste Apostolo, ut in istrorum Ecclesiæ
 inculcet stipendia; ut ut primâ fronte ejus nihil in
 textu appareat haberi. Absit verò jam, absit, imò
 potiùs nefas esto, existimare hunc sensum sublimio-
 rem per omnia fugissè aut latuissè omnes superio-
 rum seculorum Vates divinos, præcipuè Mosen il-
 lum maxumum, familiarissimumque DEO Virum.
 Itaque didicerat procul dubio omni ille ipse similia
 mystica Legis interpretamenta, ut Belgarum do-
 ctior, suprâ laudatus P. Cunaus cit. I. loquitur, dum
 in monte Choreb sermonem cum DEO fereret. Ec-
 quid enim ageret aliàs, apud Eundem dum quadra-
 ginta dies & totidem noctes esset? Hanc autem, quam
 à summo Numine tum alterem quasi Legem non-
 scriptam (Cabbalam) acceperet, in tabulas non re-
 deget Vir divinus, inter alia ob hanc causam, (verba
 iterum laudati modò Scriptoris) ut plebs Judaica,
 quæ tunc rudimentorum adhuc decurrebat (spatia,

arcanus sacrorum voluminum sensus admiraretur potius, quàm intelligeret. Hæc arcana Legis interpretamenta tum postea, post Mosen illum, nullum dubium guerit, successivè alijs data quoq; concessaq; fuisse, Spiritu S. qui item agitabantur: donec tandem non vulganda omnino mortalium seculis (verba fere iterùm Cunæi) en, divino munere ipsis præsertim Apostolis atque Evangeliorum scriptoribus concessa sunt hæc; ut quod latuerat fere publicâ illorum Voce proderetur nunc universis. Nec dubium tandem nobis est, etiam præter ea, quæ referata sunt ab hisce, (Apostolis & Evangelistis, quos vocant) proditaque literis sunt, infinita adhuc esse in V. Instrumenti codice immò & novo, mystica similia, aut majore fortè, quæ dabit alter novissimusque dies, *Ex parte enim jam cognoscimus, & ex parte jam prophetamus: posteaquam autem advenerit, quod perfectum est, tunc quod ex parte est abolebitur. Cernimus nunc per speculum & per ænima, tunc autem coràm cernemus; attestante & ipso Apostolo 1. Corinth, XIII. comm. 9. 10. & 12.*

*Ejusdem
Exempla.*

XI. Uno atque altero exemplo majoris evidentia & certitudinis ergò rem præterea dilucidabimus. Sic Libri primi Mosaici, Breshith sive Genesin quem vocant, Capitis II. commatis 24. verba: *derelinquet homo patrem suum & matrem suam, & adheret uxori suæ, &c.* Apostolus interpretatur de mysterio illo magno, de quo inter alia loquitur ad Ephesios, cap. V. sub finem, nempe de Christo & Ecclesiâ, sive communione spirituali inter hunc & hanc. Ita historiam de filijs Abrahami, Sarâ item atque Hagar, descri-
ptam

ptam ejusdem libri cap. XVI. & XXI. exponit idem Apostolo de duobus Testamentis, V. & N. Verbi divini, ad Gal. IV. sub fin. Verbum Legis porro, quod in medio Jesraelitarum sancitum constitutumque erat, descriptum ex parte item Devteronomij cap. XXX. de quo dicitur præsertim commate 14. & præcedd. *propinquū illud esse, in ore atq; animis Jesraelitarum, ut facerent illud*: quæque verba, an dicam? hac ratione & secundum literam non nisi de latâ Lege ipsi illi intellexerunt; ut non dicam haud aliter fortè à cunctis omnium seculorum mortalibus fuissent intellecta usque huc; idem vicissim Apostolus Rom. X. commate octavo trahit nihilominus ad doctrinam Evangelij, de eodem eadem interpretatus planè: *hoc est*, inquit, *Verbum illud fidei, quod prædicamus*. Expositio itaque hæc non præter mentem quidem Mosis est, sed mystica tamen tota ipsa & Cabbalistica. Unum adhuc saltem ex Prophetarum item libris liceat adduxisse exemplum: quod extat Hoseæ XI. ab initio statim, ubi hæc leguntur verba expressa: *quum puer adhuc Isr ael, dilexi eum, & vocavi filium meum ex Aegypto*. Quæ secundum literam vicissim, & extra controversiam quidem, de populo Jesraelitico, quem DEUS quondam eduxerat ex hac terrâ, quemque non semel alibi etiam filium suum primogenitum nominat, intelligenda sunt. Ecquid verò Matthæus Evangelista? Idem historiae suæ cap. II. circa finem, illa tum in effectam deducta impletaque asserit & scribit, mystica similia sive Cabbalistica edoctus à Spiritu S. quando B. Virgo cum Filio suo, Servatore mundi, facta fuit redux ex Aegypto. Quod nemini, arbitror vicissim,

post natos hominis venisset in mentem, ita ut nempe hunc locum interpretatus fuisset, nisi Apostolo divinitas id datum concessumque fuisset. Alia atque plura apud alios videre liceat exempla. Nunc nihil addemus nos ultra. Expositiones hæc nempe similesque Cabbalicae atque mysticae sunt. Nec est, ut aliquis heic pretendat: Allusiones hæc esse omnia, quæ produximus modò similiaque his, quasdam meras, nihilque preterea; sive accommodationes nude, ita quæ instituantur à Scriptoribus divinis novi fæderis propter analogiam quandam inter res non omnino diversas. Absit enim, absit quidem, sit potiusque nefas, dixisse: scripsisse quidpiam novi fæderis auctores, quòd non reverà extet in Veteri: dum Mosis sanè vatumque ideo imprimis citant verba, ut sibi suisque scriptis fidem faciunt: (at quam facient, si non-bonâ fide citent eorundem dicta, quin potius torqueant hæc trahantque in diversum?) immò sæpissimè ipsi profitentur, sese testes invocare illos, factum denique esse ita jam, & non aliter, quemadmodum illi quondam vaticinati sunt. *Ευδύλον.*

*Allegoria
Patrum.*

XII. Antequam hinc ad alià progrediamur offerunt sese commodum, allusionum quadam facta mentione, Allegoriæ, quæ in communi ita vocantur aliàs, anagogaque Patrum sanctissimorum sive Ecclesiæ Doctorum: quæ utpote videri poterant familiam ducere cum superioribus, quæ de Cabbalâ veriori & divinâ dicta modò sunt. Ita enim ingeniosè hi, immò verò nervosè, eruunt (nonnunquam etiam, nec raro, inferunt) sensum aliquem sublimiorem è litera

rà

rā, *πρω* textus, ut certare videatur cum superiori-
 bus. Quem in modum etiam B. noster Lutherus,
 non raro sanè: ex: causā: quando Verba Geneseos
 Cap. III. comm. octavo: *Et audiverunt vocem Domini*
DEI in horto ambulantis, ad auram diei: in gl. marg.
 germ: *Bedeut / das nach gethaner sünde das ge-*
wissen angst leidet / biß das GOTTES gnädige
stinne kommet / und wieder fühle und erquicke
das hertz. Sic ad verba cap. VIII, 10. *Columba ve-*
niens ad Noachum circa vesperam, & ecce folium olivæ in
ore ejus: Delbladt / das bedeutet das Evangelium /
das der H. Geist in der Christenheit hat predigen
lassen. Dann Del bedeutet Barmherzigkeit und
 Gnade / davon das Evangelium lehret: alibi. Quo
 in genere interpretandi Origenes, adamantius di-
 ctus, maximus aliàs sanè vir, tantum sibi permisit, ut
 modum omninò excesserit, neutiquam verecundè
 (verba laudati Cunæi suprā cit. l.) Id animad-
 vertentes ergò B. Augustinus atque Hieronymus, a-
 lij Patrum, pudenciores heic prudentioresque fuère.
 Quorum hic, posterior, de Origene, in epist. ad Pam-
 mach. justissimè quiratur; ex gratiā, quod ita Para-
 disum terrestrem, libri Creationis ab initio, allegori-
 zet, ut auferat planè historiae veritatem: dum pro
 arboribus angelos, pro fluminibus virtutes cœlestes
 intelligit, ponit: & tunicas pelliceas Adami & Evæ
 corpora humana interpretatur; quasi verò ante la-
 psum exuti penitèrs corpore vixissent. Enimverò, ut
 ut fortè sint etiam aliàs commenta eorundem (Pa-
 trum) aurea, concinna, pia fatis, pulcherrima omni-
 nò nonnunquam; accedunt quidem propius, non fa-
 ciunt

ciunt tamen unam eandemque paginam cum superiore nostrâ, de quâ modò dictum, Cabbalâ: ad cuius utpote divinitatem opus est, ut iterum loquar cum doctissimo Cunæo, uti in hominis pectus vis cœlestis quædam descendat. Stat itaque hæc, de quâ impræsentiarum hæctenus, verior, sanctior & divina Cabbala intra suos terminos: non promiscua est. Vatum, prophetarum, apostolorum similibusque proprium erat peculium quondam: quorum scripta, effata tantum sunt nempe ἀξιόπιστα, & qui quid in quoquo loco abstrusum, mysticum vel sublime, optimè noverunt. Quod de Patrum choro universo commentisque eorundem, ad illius veræ imitationem Cabbalæ effigiatis, ut ut optimis quidem aliàs & ipsi, dici neutiquam potest. Humanæ sunt auctoritatis: pluris minimè. De quâ specie Cabbalæ nunc mox porrò.

II. Cabbala media
sive hu-
mana.

Ἄρτυθη
ἰναρτι-
cialis.

XIII. Cabbala Ebræorum, quæ & Judaica vulgò dicitur, media illa, falsa, non insulsa, quæ cum analogiâ fidei, vel certè non contrà illam facit, aut immò debet, quam & humanam, in distinctione ad illam superiorem indigitavimus supra, nunc atque imprimis lege promissi consideranda venit nobis. Est eadem verò vicissim, sic dicendo, ἀτεχνος sive artificialis alia, alia ἐτεχνος, technica sive artificialis. Illa hujus respectu ita dicitur, quod nullis, quemadmodum artificialis, ingenij humani inventis aut subtilitatibus, vel certè non semper æquè evidentibus, nitatur, sed sola fere orali traditione, constet. Estque iterum vel antiquior vel

recen

recentior. Antiquior nempe Mose, divino amanu- Anti-
 ense, recentior itidem ipso. Per illam intelligunt quior.
 antiquissimam multò doctrinam Patriarcharum seu
 Patrum primorum, ab Adamo usque ad Mosen,
 quam ille, *πρωτόπλαστο*, à DEO, majorem partem,
 immediatè accepit, atque tradidit ordine & succes-
 sive *εἰς τὰς εἰς τὸν εἰς τὸν*, posteris suis, usque ad latam
 conscriptamque Legem. Quanquam sint (quod
 Cabbalistarum primum jam videri poterat esse so-
 mnium) qui usos Patriarchas sanctos in hoc nego-
 tii genere certis Præceptoribus esse (ita loquuntur)
 affirmant; & nominatenus quidem Adamum Ra-
 ziele, spiritu quodam bono, Semum Jophiele,
 Abrahamum Zadkiele, Isaacum Raphaële, Jaco-
 bum Peliele, & sic consequenter. Vid. Reuchl. de
 art. Cabb. in calce oper. Mirand. T. II. m. p. 3017
 & 3021 seqq. Cæterum tales traditiones, exempli gr. *Ejusdem*
 fuisse perhibentur, ante diluvium quidem: illam de *Exempla.*
 Creatione hujus Universi, de Paradiso, septimo die
 sanctificando, lapsu primorum parentum, promisso
 hinc Mesià, de sacrificiis, fratricidio Caini, Enochi
 raptu, diluvio universali & similes alias: post dilu-
 vium verò maximè Præcepta septem, quæ vocant,
 filiorum Noæ, ipsis iisdem data item oretenus,
 & successivè aliis; observata in Ecclesia & republi-
 ca postdiluviana, ad latam usque Legem exscri-
 ptoq; Decalogo, cui ex parte utpote insererentur:
 quæ & ipsa succedentibus temporibus illis item ad-
 huc, ut volunt, imponebantur populis septem in
 bello dedentibus sese Israelitis, nec non profely-
 tis quibuscunque, qui nempe circumcidi, cumq;

his ipsis unum adorare DEUM Israëlīs volebant; adeo quidem ut qui unum etiam eorum violaret, gladio interficeretur; cujusque rei vestigium aliquod saltim habemus Actuum Apostol. cap. XV, comm. 20. & recensentur apud Talmudicos: Primum: ברכת השם *Benedictio DEI*, ut nempe laudes Ipsi dicerent, precesq; funderent; Secundum: עבודה זרה *Cultus alienus*, ne Idolis servirent ullis: tertium: דינין *Judicia*, ut justitiam administrarent publicè privatimq;: quartum: שפיכות דמים *effusio sanguinis*, ne quod pararent homicidium: quintum: גילוי ערוה *revelatio nuditatum*, ne vagis contaminarentur libidinibus: sextum: גזל *rapina*, ne alienum appeterent: & denique septimum: אבר מן חי *membrum de vivo* scil. animali ne tollerent. Est & una præterea inter traditiones postdiluvianas hæc: quod Israëlita non comederent nervum quempiam femoris: aliæ adhuc fortè. Prima omnium Cabbala, primordialis salutis humanæ nuncia (verba Capnionis, pag. m. 3019 & præcedd.) ex mente Cabbalistarum quidem, fuit hæc, quam nutu DEI adhuc in Paradiso, aut certè hinc non longè, Adam à Razielle suo קבל accipisse contendunt: Vox nimirum ultima, quam cum miser ex Paradiso ejiceretur, à DEO inaudiret: ועתה & nunc *ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de arbore vite & comedat & vivat in æternum.* Missio enim, ajunt, ad Adamum collapsum & mœrore plenum, præceptore ejus, (ita loquuntur) nempe Razielle, ut eum solaretur, ita vel in hunc fere modum appellasse,

di-

dicens: ne super modum conficiaris, Adam, gemitu & molestia, quod te duce genus humanum in summam corruit perditionem: quoniam peccatum originale hoc cum tempore expiabitur: addidissetque: sermonem hunc DEI, quem postremo ab eodem audivisset, modo Cabbalistico esse intelligendum. (docens adeo eundem Cabbalam) ex cuius utpote indole non modo verbum ullum, sed ne litera quidem, quantumcunque minuta & exilis, immo nec apex quidem frustra ponantur. Cumque adeo dixerit DEUS: נִּינֹּחַ nunc ne manum mittat, sumatq; de ligno, &c. insinuari per illud *Nunc*, sententiam DEI non fore perpetuam; sed venturum cum tempore ad vescendum de ligno vitam hominem destinatum, qui ex ejus posteritate nasciturus sit, justus, pacificus, vir heros, cui nomen in miserationibus, interq; alia ex quatuor his literis: i. h. v. h. (יְהוָה) quique per rectam fidem & placidam oblationem missurus sit manum suam, sumpturusq; de ligno illo vitae, & ejus ligni fructum futurum omnium sperantium salutem. אַתְּחַיֵּיב Cabbalisticum, e primis.

XIV. Recentior אַתְּחַיֵּיב jam Cabbala qua est Recetior. Mose, divino amanuense, ajunt, hanc Mosen, sicut etiam technicam illam alteram sive artificialem, (de qua tum postea & praesertim) accepisse item divinitus, a summo sapientissimoque Numine, illamque hinc porro successoribus suis reliquisse. Cujus extinctae, quaeque ratione & in quibusnam ipsa mysteriis constiterit maxime, rudera potius sive reliquias quasdam (praecipue inter Christianos) hodie habe-

mus saltem: unde nec longum eidem immorabimur. Pertinere ad illam videntur, breves & rotunda illa, (tanq. apophthegmata quædam) sententiæ, v. gr. quæ פּרָקֵי אֲבוֹת *Capitula Patrum* vulgò inscribuntur, alia item paradoxa quædam Cabbalistica, quorum numerum aliquem apud Picum, Comitem, Petrum Galatinum, Reuchlinum, alios reperire liceat. Quemadmodum enim Pythagoræi philosophi, qui à Cabbalæis antiquioribus philosophiam suam symbolicam unicè hausisse creduntur, olim sua placita, doctrinas, non apertis seu verbis, seu præceptis, sed symbolis certis atque ænigmatibus quasi numerorum, figurarum, concentuum, involuta auditoribus suis tradebant: ex gr. quando amicitiam non violandam innuebant, panem frangere vetabant: quando iracundum non irritandum, ignem gladio fodere prohibebant: quando animus non curis conficiendus, cor non comedere solebant: quod mutabiles amici non fovendi, hirundines sub tecto non ferebant: quod multitudini se non opponendum, occurrenti armento è viâ cedebant, &c. qui ritus quamvis quidem vulgò absurdi & ridiculi haberentur, à solis tamen ejus sectæ cultoribus, quid vellent, optimè intelligebantur: ita, inquam, hæc Cabbalæ species, אֲסֵפֶּה recentior, multa in se se putatur mystica habuisse abstrusaq; continuisse; quæ, quod ejus Cultores, ceu margaritas porcis, promiscuæ multitudini objicere deridendaque proponere nollent, nec item scire ista tunc temporis fortè conduceret, didicerunt ejusmodi, à rebus gestis plerùmque vel alio notabili casu desumptorum

rum

rum, involucris obtexerunt, interq; omnium atatum sanctiores tantum sapientioresq; occultè hæc propagasse creduntur. Cujus generis paradoxa, nota apud antiquitatem celebritatis, & aliud longè in recessu habentia, quàm quod præ se ferunt aut primà promittunt fronte, exempli causâ saltem sint hæc: v. gr. cum dicitur: *Decem vestimentis indu-*

tus DEUS creavit mundum: fortasse de decem verbis his: *וַיֵּאמֶר יְהוָה* & dixit DEUS, decies repetitis in Opere Creationis à summo Numine id intelligendum est; quorsum alludit in Pirke Abhoth initium Cap. quinti. Ita cum dicitur: *Edificium mundi est Cubicum; habens sex latera*: putamus intelligi sextiduum Creationis. Porro: *Linea viridis gyrat Unipersum*: accipitur fortasse de Providentia divinâ. Ita: *Mundus tunc assequetur suam perfectionem, quando manus per dentes jungetur uncino*: videtur salutare nomen Ebraicum *וּ* innui; nam Jod manum, Schin dentem & Vau uncinum significant itemq; repræsentant elementis suis. *Gloriosus Adam collocatus est in medium Paradisi*. Item: *non fit rex terrestris, nisi humilietur militia cælestis*: arbitramur ambo hæc pertinere ad Mesiã, statumq; ejus in specie humiliationis, quem vocant. Sic: *Vestimentum Mesiæ rubebit*: an non per & propter sanguinem in passione effusum? cum quo congruit illud *Jes. LXIII, 2 quare vestimentum tuum rubicundum, & tanq. calcantis in torculari?* Et quæ sunt his similia plura: V. CL. Schickard. in *Bech. happ.* p. 85. ex quo transcripsimus hæc quidem, qui ipsa ex suprâ allegatis Scriptoribus.

Cabbala
 technica
 f. artifici-
 alis.

XV. Succedit, de quâ potissimum nunc sermo habendus nobis (lege promissi institutiq;) Cabbala ^{שׁוֹטָה}, technica sive artificialis: Ebraorum ipsa sive Judæorum fere proprium aliàs peculium, hodie verò ex parte & in quantum falsa atque sana est Christianorum, etiam. Quæ & ipsa non minus jam atque præsertim Mosis, Viro (ut cum Justino atque Tertulliano loquar, qui hoc nomine Abrahamum dignantur) familiaritatis divinæ adscribitur. Quî cum in rupe Choreb montis Sinai cum DEO sermones caderet, ab Ipso hanc addidisse creditur, tradidisseq; tum postea hanc, sicuti præceptum fuerit ipsi, *שׁוֹטָה אֵת שׁוֹטָה*, longâ suâ serie successoribus suis, donec longè post natum Servatorem mundi, ita volunt, Talmudi denique infereretur. Unde solemne illud quasi est, quod apud non paucos reperias: quòd Pontificiis in Ecclesia Romanâ sint traditiones, id Judæis in Synagogis suis esse Cabbalam; & vice versa: Quanquam quo aliquid dicunt, quî enunciant, non totum tamen exhauriunt ipsi: uti deinceps apparebit pluribus. Ac sanè vetus est opinio inter Judæos, Mosè præter latam exscriptamque legem, aliam item non-scriptam, oralem sive acroamaticam, ut sic dicam, accepisse à DEO in monte, quæ illius expositio sit quædam uberior: ac porrò in illâ Mosis scriptâ lege, immò integro Verbo DEI veteri, præsertim illâ verò, ideò præter literalem atq; grammaticum, ut sic loquar, sensum, sub cortice quasi verborum, quin imò rudi facie syllabarum, literarum nec non apicum minutissimorum quorumcunq; latere multa oppidò arcana, non

non Religionis tantum veræ, sed etiam omnium pene artium atq; disciplinarum: quid? immò omnem denique miraculorum artem. Unde utpote, nec aliunde, tanquã ex feracissimã quadã metallifodinã omnium mortalium præsertim sapientissimus, rex Salomon, omnes profundissimã suã scientiã thesauros hausit. Ut de aliis nondum, item atq; præcipuè Servatore mundi, Jesu nostro Nazareno, (ex eorum quidem mente) nihil hic quicquam dicam. Non enim frustra, ajunt, Mosen tot fuisse diebus, adde noctes, apud DEUM in monte Sinai commoratum: potuisse decalogum & reliqua vel unã fortassis alteraque horã addiscere: at quadraginta dies & totidem noctes fuisse ideò in sublimioribus mysteriis quibusdam addiscendis detentum; quorum quãdam vestigia tum postea libris suis occultè impresserit & quodammodo: quem secuti sint hinc, in hac edocti arte, successores ejus atque mysteriorum genuini hæredes, vates reliqui viriq; divini, magnã suã serie; ceu dictum semel atque iterum jam. Nec Judæos tantum, sed Christianorum nonnullos sententia hæc obstrinxit sanè non leviter. Unum nominasse præ reliquis sufficiat, Comitem, Picum Mirandulanum, sapiusculè laudatum supra: qui testes ejus rei Eldram, Paulum, Origenem, Hilarium, ipsum denique Evangelium pro se citat: Verba ejus V. omninò Apologet. pag. m. 176.

XVI. Enimverò antequam ulterius ad alia descendamus, non præter rem omninò fuerit annotasse, Cabbalæ hujus, de quã modò atque impræ-

Ejus vestigia quædam apud La-
sen-

inos, *Græcos*, *Ebraeos*, sentiarum, ipsius, ajo, technicæ sive artificialis, quam indigitavimus; vel ut aliter paulò nunc dicam, Artis ejus sive peritiæ (quæ cum nostrâ sanè analogiam quandam habet, vel qualemcunque) tradendi aliquid, scribendi occultandiq; itemque exponendi vicissim stigmaticè (elementariâ quadam ratione) vel symbolicè; hoc est, quando nimirum sub dictionum integrarum involucris non solum, sed rudi quoque facie posituque vario syllabarum, literarum elementorumque, immò nonnunq. etiam rerum, tanquam sub symbolis certis, aliquid occultatur, innuitur nihilominus, indigitatur, atque hinc vicissim eruitur etiam variis viis modisque, vestigia qualia qualia reperiri passim apud Latinos, Græcos, ipsosque item immò Ebraeorum Scriptores; adeoque esse nihilominus eandem longè vetustissimam, omnium fere temporum, locorum populorumque. Quod uno atque altero saltem liceat nobis demonstrasse exemplo, (hinc mox ad rem vicissim) è Latinitate, ut dictum, Græcis, immò & ipsis deniq; divinis Ebraeorumq; scriptoribus, desumptis. Ut de antiquioris item literaturæ scripturâ hieroglyphica Ægyptiorum Chaldaeorumque nihil hîc quicquam dicam: de quâ alius utpote alibi dicendi locus est.

Literæ mysticæ Græcorum & Latino-rum.

XVII. At verò minimè adferam primùm omnium decantatas illas mysticas literas quinque Græcorum, nudas simplicesq; ad quarum imitationem Latini item habent suarum quasdam: quarum primâ Pythagoræ Samio adscribitur, singulas verò ipsas apud Isidorum reperire est. Sunt autem hæ:

hæ; r, θ, τ, λ, ρ. Harum primam ad exemplum humanæ vitæ primus Pythagoras formasse creditur: cujus nimir. virgula inferior primam ætatem denotet, incertam quippe adhuc, & quæ se se nec tum vitæ nec virtutibus dederit: bivium verò ejus, quod superest, ab adolescentiâ incipiat, cujus dextra quidem pars ardua sit, sed ad beatam tendens vitam, sinistra facilior, sed ad labem interitumque deducens: de quâ literâ vetustissimus quidam Poëta, uti Lactantius, lib. VI cap.3. testatur, sic scripsit:

*Litera Pythagore, discrimine sc̄ta bicerni,
Humana vitæ speciem præferre videtur.*

*Nam via virtutis dextrum petit ardua callem,
Difficilemq; aditum primum spectantibus offert,
Sed requiem præbet se s̄sus in vertice summo.*

*Molle ostentat iter via lata: sed ultima meta
Præcipitat captos volvitq; per ardua saxa.*

*Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemq; decusq; parabit.*

At qui desidiam luxumq; sequetur inertem,

Dum fugit oppositos incauta mente labores,

Turpis, inopsq; simul, miserabile transiget ævum.

Secunda litera Græcorum θ est, quæ mortem præfigurabat. Nam Judices in judiciis, qui morti nempe adjudicabant reum, calculo suo inscribebant θ, indicantes eum esse θανάσιμον. Unde creditur litera per medium ejus habere quasi telum sive mortis signum. Quorsum Poëta:

O multum ante alias infelix litera Theta:

& vicissim Satyroglyphus:

D,

Et

Et potis es nigrum vitio praeferre Theta.

Quà de ipsâ ratione quoque apud Latinos sive Romanos, ut est apud M. Tullium, litera C infamata erat, quippe condemnationis signum; vice versa, A salutaris, quia absolutionis. Tertia T est & repræsentat Crucis figuram. Unde Ebræis *signum* audit. De qua intellectum volunt illud Ezechielis, cap. IX, 4. *Signa Theta super frontes virorum gementium & dolentium.* Reliquas verò A & Ω, summam & ultimam alphabeti sibi ipse vindicat DEUS noster, Christianorum, & Servator mundi, inquit: *Ego sum A & Ω*: Johann: Apocalypses libri à principio & fine: His literis Justinus, Philosophus & Martyr, addit & X, cujus formâ ipse in secundâ ad Antonium Pium apologiâ affirmat mysterium Crucis dominicæ contineri: Platonem ejus rei testem advocans, qui in Timæo de filio DEI differens, (dubitare liceat, nec immeritò: v. ipsum Platonem) ajat: DEUM in mundo filium instar X literæ posuisse. Verùm verò de his atque similibus amplius non dicam. Alia sunt in promptu.

*Exemplis
adstruitur
Æsopi
Phrygii.*

XVIII. Phrygius porrò notissimi nominis est fabularum quidem, sed minimè ineptus, fictor atque scriptor, idemque philosophus, Æsopus, genere atque conditione quidem servus, qui longè ante Trojanum bellum, tempore Judicium è primis, vixisse creditur. De eodem, quemadmodum in ejus vitâ est, scribitur, quod quum aliquando unâ cum hero suo Xantho veteres ædificiorum, quorundam ruinas perlustraret, fortè fortunâ incidit in columnam quandam marmoream, cui se-
ptem

ptem literæ Græcæ erant incisa, indicantes thesaurum eo in loco, non longè à columnâ, absconditum: quarum cum Xanthus intelligentiam anxie desideraret, Æsopus, inventis integris dictionibus, quæ ab iisdem characteribus incipiebant, scripturam illam, tribus adhibitis quidem ordine expositionibus, illustravit. Erant autem literæ hujusmodi: A. B. Δ. O. E. Θ. X: has Æsopus, manifestans hero suo thesauri locum, quem literæ designabant, ita primùm exposuit: A, ἀποβάς, i. e. *Ascendens*: B, βήματα, *gradus*: Δ, τέσσαρα, *quatuor*: O, ορέζας, *fodiens*: E, εὕρησεις, *invenies*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Ascendens gradus quatuor, invenies thesaurum aureum*. Cum itaq; Xanthus thesaurum effodisset, neq; partem aliquam auri Æsopo bono decerneret, modestè admonuit eum Æsopus, ut præcepto columnæ inscripto pareret, quod literæ eadem continerent hunc in modum: A, ἀνελόμενοι, i. e. *Tollentes*: B, βαδίσαντες, *ite*: Δ, διέλεσθε, *dividite*: O, ὄν, *quem*: E, εὕρηται, *invenistis*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: quod est: *Tollentes ite, dividite, quem invenistis thesaurum aureum*. Quod quum Xanthus herus facere adhuc renueret, solus auro potiri que niteretur, indignatus Æsopus hanc rem, comminatus est, nisi partem acciperet auri, se tertium ejusdem scripturæ mandatum executurum, quod tale esset: A, δαπνός, i. e. *Redde*: B, βασιλεῖ, *regi*: Δ, Διονυσίῳ, *Dionysio*: O, ὄν, *quem*: E, εὔρηται, *invenisti*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: X, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Redde*

D 2

regi

regi Dionysio, quem invenisti thesaurum aureum. Non
absimilia his omninò reperire est etiam apud Pla-
tonem, in Cratylo, ubi de nominum etymologiis
agit. Sed ad alia.

Augustini,
Cypriani,
Beda.

XIX. Ad Doctores Ecclesiæ sive Patrum de-
venimus chorum. Ita B. Augustinus, in tractatu
nono super Johannem, & ante eum Cyprianus
in tractatu de Sinâ & Sion, & post utrumq; Beda
venerabilis, in comment. super Johann: declaran-
tes etymologiam nominis Adam, ignari ipsi lin-
gua Ebrææ quidem, minimè verò prorsus destituti
peritiâ omni tractandi vel tradendi aliquid sym-
bolicè vel stigmaticè, putant primum hominem
ADAM ita fuisse appellatum, quia terra illa, ex quâ
factus est, à DEO sumpta sit ex Quatuor Cardi-
nibus mundi, qui quatuor literis hujusmodi com-
prehendantur: nam A, Ανατολήν, i. e. Orientem,
D, Δύσω, i. e. Occidentem, A rursus, Ἄρκτον, i. e.
Septentrionem, M denique Μεσημβρίαν, h. e. Meri-
diem significant. Quam & ipsam interpretationem
nominis hujus multis antea seculis Sibylla in se-
cundo Oraculorum suorum libro, his carminibus
expressisse fertur:

Ἄνθρωπος δὲ Θεὸς ἔσθ' ὁ ἀνάσας τετραγράμ-
ματον Ἀδάμ.

Τὸν πρῶτον ὠλασθέντα, καὶ ὄνομα πλη-
ρώσαντα,

Ἄνατολήν τε, δύσω τε, μεσημβρίαν τε καὶ
ἄρκτον.

quod

quod est:

Nimirum *DEUS* is finxit tetragrammaton *Adam*,

*Qui primus factus est, & qui nomine com-
plet*

*Ortumque, occasumque, austrum boreamque ri-
gentem.*

Idem Augustinus in tractatu in Johannem de-
cimo, exponens illud ex eodem: *Quadraginta &
sex annis ædificatum est templum hoc*, non dissimili
planè usus arte, inquit: Numerum XLVI annorum
ædificationis templi, significare structuram tem-
pli corporei, quod sibi Servator ædificavit ex car-
ne Adæ, cujus nomen *AΔAM* apud Græcos com-
ponitur ex literis numerum quadraginta sex com-
prehendentibus: siquidem, *A. unum* significat, *Δ
quatuor*, *A* vicissim *unum*, *M* denique *quadraginta*:
qui numeri simul juncti faciant XLVI: quot die-
bus nimirum Christi corpus in utero Mariæ, B. Vir-
ginis, absolutum sit.

XX. Porro D. Hieronymus, unde unde eti- *Hierony-
am hæc hauserit, in Questionibus super lib. I. Re-
gum, cap. II. incisum octavum, examinans verba
illa Davidis morituri ad Salomonem filium: Habes
quoque apud te Simei, filium Gher, filii Jemini de Ba-
churim, qui maledixit tibi maledictione pessima: exe-
crandæ illius maledictionis vim explicans ibidem,
ostendit (beneficio ejus artis, aut certè non dissimi-
lis ab hac nostrâ, de qua hætenus) convicia sin-
gula, quæ Simei congesserit in Davidem, conti-
neri sub unâ illâ dictione: *Pessima*: quæ Ebraicè*

est נִמְרָץ q. dicas: *roboratâ*, *acri*, *acerrimâ*, & his quinque literis constat: נִמְרָץ. Per ךּ er-
gò, inquit, significatur נִמְרָץ, i. e. *Adulter*, & alienæ
uxoris raptor: quo nomine Simeï Davidi adulte-
rium cum uxore Uriæ commissum exprobravit.
Per ךּ מ significari מוֹאבִּיתָּ *Moabitam*: quâ voce Si-
meï eidem objecit propriæ stirpis indignitatem,
quam utpote ex ignobili & infideli Moabitarum se-
mine duceret. In literâ ךּ notari רֹצֵחַ, i. e. *ho-*
mucidam: qui utpote Uriam innoxium dolo malo
sustulerit, omneque item genus regium Saulis tru-
cidaverit. Per ךּ צ porro צָרֹעַ *leprosum*, quia
ideò jam tanquam leprosus, & qui vi legum ex ur-
bibus & à consortio hominum pelli dignus sit, è
regno suo & à consortio popularium atque subdi-
tiorum suorum ejiciatur: deniq; in ךּ literâ si-
gnificari רֹעֵבָבֶרֶךְ abominabilem sive abominatum
potiùs, quem utpote vicissim non solùm homines,
sed ipse DEUS exosum habeat, eundemque tan-
quam nihili-hominem & abominandum planè vi-
rum prorsus à facie suâ abjecerit.

Jesaja,
Jeremia,
Danielis.

XXI. Jam, Ebræorum Scriptores, iidemq; ipsi
divini, quòd minimè per omnia peritiâ ejus artis,
de quâ modò, destituti fuerint, extrâ controver-
siam fuerit nobis: idque constabit ex exemplis in-
frâ omninò adductis magno numero, adducendis
potiùs; si non singulis iisdem, certè omnibus simul
sumptis, vel sanè aliquibus saltim eorundem. De qui-
bus utpote (omnibus atq; singulis) affirmari non
potest, quod casu extiterint quodam fortuito, ex-
trâ omniem veritatis fundamentique alicujus spe-
ciem!

ciem: vicissim negari minimè, quod, adhibitis adhibendis, terminis nimir. artis instrumentisque necessariis, sensum aliquem latentiorem nihilominus arcanumque feliciter non rarò, nec citra jucundum utileque suo modo eruant, de quo antea immo lis dubiumq; inter interpretes, altum itemque erat quoddam silentium: addam item de quo per omnia, & apodicticè, negari non poterit, quod hoc modo fuerit idem in *פרטו* textùs. Exemplo declarabimus rem h. l. saltem uno alteroque Jesaiæ nempe, Jeremiæ, nec non Danielis, Vatum ex primis ipsorum. Quid scilicet apud illum Prophetiæ suæ cap. XXV, commate 25. nomen *שֶׁשַׁח* *SESACH?* (neq; enim legimus ita quenkum regum, aut nomen loci alicujus, ullibi in sacris literis) & *rex Sesach bibit post eos:* & apud istum, (Jesaiam) cap. VII, 6. vox: *טַבְּעַל* *Tabaal?* Volunt ergò, nec citra quidem probabilitatis speciem quandam, illum, (in primo) Jeremiam vaticinantem adversus regem Babylonis, ne apertè planè irritaret contrà se regem ipsum, nomen *Babel*, artificiosè commutatis inter se elementis (modum infra paulò tangeamus) transformasse in *Sesach*: inquiens: & *Sesach calicem ire DEI bibit post eos*, i. e. reges ceteros, de quibus sermo ibidem. Nec repugnat admodum historia: conf. B. Lutherum, in glos. marg. germ. Eodem modo hunc, Jesaiam, in posteriori exemplo, veritum identidem, ne nominis expressà mentione nimis offenderetur rex Israël, de quo sermo ibidem, pro *רַמְלֵיָהוּ* sive potius *רַמְלֵי* per modum *Cabalæ* *Albam*, quo de infra, substituisse *טַבְּעַל* *Tabaal*.

beal. Quid dicam porrò de Daniele, qui & ipse divino afflatus quidem spiritu regi Babylonix exposuit tres istas dictiones (cap. V. comm. 25. vaticinationum suarum) וְפָרְסִין תְּקֵל וּמְנֵה מְנֵה מֵנֵה *Mene, mene, tekel upharsin*, Cabbalisticè, integris nempe, pro singulis dictionibus, allatis substitutisq; toridè sententiis: *Mene, mene*, hoc est, *numeravit DEUS regnum tuum, & consummavit illud: Tekel*, id est, *appendit, nempe lancibus, & inventus es deficiens: Peres*, id est, *divisit, nempe regnum tuum, quod traditum Medis ac Persis est.* Quas quantumvis quidem & ipsas voces simplices legere potuissent Chaldæorum sapientes, evolvere tamen in hunc modum minimè illas valebant, quod *σοχασμῶν*, ut sic loquar, genuinà, aut verà Cabbala, hoc est, afflatu diviniore haud erant instructi. Nec dubium fuerit porrò nobis, aut certè absurdi quid, quò majorem fidem suæ lectionis & interpretationis faceret astantibus Daniel, singulis & ipsis vocibus contrà parietem exscriptis adhibuisse certam quasi Clavem, sive legendi rationem quandam Cabbalicè, ut obvia nunc ad eò atque de post facto, ut sic loquar, singulis hæc scriptio esset: de quà, legendi ratione, mirum in modum variant idè Interpretes, maximè Talmudici: alii dum per modum (Cabbalæ) de quibus infra, *Atbasch* dictum, alii *Albam*, alii ordine retrogrado, alii aliter debuisse illas legi contendunt: V. Cl. Buxtorf. in Praxi Gram. Ch. & Syr. pag. m. 326. Nuperimè Benasse Ben Israël in de termino vitæ pag. 160 idè sapientes Babel nec legere nec intelligere potuisse illam scripturam arbitratur, quia ipsi legerint

gerint lineâ rectâ, cùm longâ debuissent; hoc modo:

ס	ו	ת	מ	מ
י	פ	ק	נ	נ
ז	ר	ל	א	א

XXII. Cæterum transeant denique hæc: in subsidium qualecunque dicta veritatis Cabbalæ allicujus, technicæ maximè illius. Ad rem vicissim. Autorem, sive potiùs Cabbalístam primum, ex mente ejus artis sectatorum, suprà audivimus ergò paragrapho XV. fuisse Mosen, Virum divinum, qui à DEO immediatè eam קבר acceperit. Ad alia progrediendum nunc erat fortè magis utilia atque necessaria. Enimverò modum primum etiam traditæ Mosi acceptæque ab eodem Cabbalæ haud grave fuerit adscripsisse, successores ordinarios, alia: ex mente quidem Calicorum. Ac modum *Modus tradite Mosi acceptæq. Cabbalæ.* quidem quod attinet primum, dabo hunc non meis, sed magni illius Capnionis verbis, (ex mente quidem, dico, Cabbalæorum) ejusd. lib. III. de arte hac, ed. Henricipetrinæ sapiusculè allegata suprà, quæ Operibus Pici, Mirandulani Comitis, sub finem annexa est, pag. m. 3129: quibus & ipsis Legis scriptæ traditæque modus exponitur. Hæc verò sunt: DEUS, inquit ibidem, ut asserunt Cabbalæi, Legem suam in globum igneum conscripsit per ignem fuscum super ignem candidum. Ait enim Rambam Gerundensis: $\text{שכנה לנו בקבלתו שהיה כחבורה באש שחורה ער}$ לכננו id est, quod apparet nobis per

per Cabbalam, quod fuerit Scriptura in igne fusco super dorsum ignis candidi. Unde illud extat Deuteronom. XXXIII; de dextrâ ejus ignea lex. Erantque tum literæ, ut ajunt, confusæ & inglomeratæ, quas studiosissimi quique speculativè intuentes, ac diligenter considerantes, Spiritu S. ducti faciliè possent hinc & inde, usq; deque, ultrò, citrò, prorsus, rursus, eligere, legere, colligere, ac in verba quælibet formare sententiam, in bonis bonam, in malis malam significantia. DEO autem Moses edoctus in ordinem cunctas redigebat populo edendas, ut quæ Legis essent universi scirent & observarent, & inde Lex in libros distincta, & in arcam reposita est, sicut ipse recepit à Domino. Artem tamen ordinandi & variandi literas, & S. Scripturam ad mentis elevationem dulcissimè interpretandi à divinâ tunc majestate receptam, ut rem divinissimam, à rudibus imperceptibilem, vulgo non patefecit: sed electis tantùm Josuæ & septuaginta ore ad os tradidit, à quibus postea semper electiores quique receperunt. Hæc illa. Nugæ.

Successores ordinarii.

XXIII. Successores porrò Mosis constituunt jam in hac arte, primum Josuam, cum LXX senioribus; his Pineam, Eleazari filium, Aharonis nepotem: huic Heli, sacerdotem & ipsum summum. Huic successisse creditur Samuel, propheta & sacerdos: huic David, rex & propheta: huic Achias Silonites, propheta: huic Elias, propheta: huic Elisæus, & ipse vates: Elisæo Jojada, pontifex: eidem Zacharias, propheta, alius ab hoc cujus
pro-

prophetia extat: eidem Hofeas: Hofeæ Amos: huic
 Jefaias: huic Michas: huic Joel: huic Nahum: huic
 Chabbacuk: huic Sephonias: huic Jeremias, omnes
 prophetae: isti Baruch, scriba ejus: huic Esdras, sa-
 cerdos & scriba vulgo, unà cum viris synagogæ ma-
 gnæ, numero LXX, ut volunt, juxta alios CXX, in-
 ter quos etiam fuerint Aggæus, Zacharias & Mala-
 chias. Præprimis v. inter hosce (nominatos) extol-
 lunt Jeremiam & Esdram, qui ejus artis fuerint
 callentissimi. Hos excipiunt magnâ vicissim serie,
 quemadmodum quidem Capnio sive Reuchlinus
 numerat eisdem, lib. I. p. m. 3026, (alii aliter paulò
 numerant) Simeon, justus, unus è dictis LXX syn-
 agogæ magnæ: hinc Antigonus, Sochæus dictus,
 cum sociis, inter quos fuerunt Zadok & Bethus,
 radices hæreticorum, unde dicti sunt tum postea
 Zadokæi vel Saducæi & Bethusæi, non longè quan-
 do orientur item Pharisæi & Esseni: porrò Jose, ben
 Joëser & Joseph, ben Jochanan: quos sequuntur
 Jehosua; ben Berachia, cujus fuisse discipulus fer-
 tur, Maccabæorum ætate, Jesus quidam Nazarenus,
 non noster totiusq; mundi Servator, & Nithai Ar-
 belites: hinc Juda, filius Tabai & Simeon, filius
 Sota: porrò Schemaja & Abtalion: hinc notissimi
 nominis illi R. Hillel & R. Schammaj: qui multa
 millia discipulorum, uno eodemque tempore, di-
 cuntur habuisse: inter quos celebrantur Hillelis
 LXXX, excellenti ingenio & doctrinâ omnes, sin-
 guli: de quibus in Talmud in bavâ bathrà & suc-
 cã, adeo præstantes eosdem fuisse, ut XXX horum
 digni essent, quod super eos descenderet divinitas,

ficuti Moses fuerat ipse; XXX ut pro eis Sol staret, quemadmodum Jehosua fuit; ceteri denique XX, mediocres ut ut vocati fuerint, nihilominus tamen minimus eorundem, nomine R. Jochanan, ben Zakkai, tanta fuisse vicissim creditur sapientia vel excellentia, ut nec Scripturam nec Talmud (sensus & doctrina fortè Talmudis intelliguntur, cum tunc temporis ejus nondum fundamenta jacta fuerint) neque cetera omnia sciri digna, usque ad vulpium exempla, (verba Talmudicorum) & dæmonum narrationes scire prætermiserit. Ex quo minimo inter LXXX dictos ipso, ceu ungve, (ita volunt) leones ceteros dijudicare liceat. Nugæ: atque hæc obiter quasi. Hos pluri mi adhuc sequuntur alii: donec ventum fuerit ad tempora obsignati, ut loquuntur, Talmudis; hoc est, quando unanimiter consenserunt Judæi omnes, tanquam in librum symbolicum quendam, in id doctrinæ suæ genus: cui Cabbala item, maximam sui partem, (ita volunt) fuerit inserta: quæ ejus obsignatio quasi (Talmudis) creditur obtigisse circiter annum Christianum. Is.

*Scripta &
Libri Cab-
balistici.*

XXIV. Hiq; Mecübbalim illi, iidemque Ordinarium (non quod extra hosce alii nulli præterea fuerint) quibus, ceu creditur, *התורה על פה*, Lex hæc de ore nata, tradita acceptaque, h. e. Cabbala ordine & successivè propagata fuit. Verum verò monendus heic curiosus Lector adhuc est, de quo supra sub ingressum, paragrapho III. etiam obiter aliquid saltem; quædam ejus dogmatis subinde tamen & nonnunquam fuisse literarum monum-

numentis consignata. Ut enim nihil dicam, quod traditur, ipsum Mosen mox in agro scripti Pentateuchi seu Legis scriptæ hinc & inde passim disseminasse ejus quædam vestigia: multò minus quicquam hæc de libro יצירה, quem vocant, h. e. *Creationis*, quem Abrahamo adscribunt, aliis: certè cum ante, tum etiam ac præcipuè post Esdræ, sacerdotem summum & legis peritum, maximè verò à temporibus Rabbenu, quem vocant ita קארי עקסין (ob eximiam doctrinam & vitæ sanctitatem) Hakkadosch id factum est. Cum enim adverteretur tandem, ob frequentes populi sancti, propter peccata sua, à DEO immittas calamitates, clades, cædes, captivitates, dispersiones & exilia, illam per manus traditionem, & oralem acceptionem successionemque ordinariam servari minùs posse, ne periret planè tandem id arcanum, divinum paternumque dogma, denique eò ventum, ut metu majoris damni alicujus literarum monumentis idem partem concrederetur. Similium Scriptorum numerum aliquem legere est iterùm apud Reuchlinum, de arte Cabb. lib. I. pag. m. 3028 seq.

XXV. Hinc antequam abeamus porrò ad reliqua ac potiora nostri instituti, verbis Pici, Concordiæ Mirandulæque Principis, haud pigebit percipere, cum quid ipse de re eà in universum (Cabbalâ) ac summatim quasi, tum v. atque præcipuè de Esdrâ ejusdemque libris Calicis quidem, & in Apologetico suo, pag. m. 122 seqq. & tract. de homin. dign. pag. 328. seqq. Ita verò habent ejus verba singula: *Venio nunc ad ea, quæ ex antiquis*

*De Esdrâ,
ejusd. libris 70. &
Cabbalâ
in genere
Picus.*

Hebraeorum mysteriis eruta, ad sacrosanctam & catho-
 licam fidem confirmandam attuli; qua ne fortè ab his,
 quibus sunt ignota, commentitia nuge, aut fabulae
 circumlatorum existimentur, volo intelligant omnes,
 qua & qualia sint, unde petita, quibus & quam cla-
 ris authoribus confirmata, & quam reposita, quam
 divina, quam nostris hominibus ad propugnandam re-
 ligionem contra Hebraeorum importunas calumnias sunt
 necessaria. Scribunt non modò celebres Hebraeorum
 Doctores, sed ex nostris quoque Esdras, Hilarius &
 Origenes, Moſen non Legem modo, quam quinque exa-
 mitam libris posteris reliquit, sed secretiorem quoque
 & veram Legis enarrationem in monte divinitus ac-
 cepisse; præceptum autem ei à DEO, ut Legem quidem
 populo publicaret, Legis interpretationem nec trade-
 ret literis, nec invulgaret. Sed ipse Jesu Nave tan-
 tum, tum ille aliis deinceps succedentibus sacerdotum
 primoribus, magnà silentii religione revelaret. Satis
 erat per simplicem historiam nunc DEI potentiam, nunc
 in improbos iram, in bonos clementiam, in omnes ju-
 stitiam agnoscere, & per divina salutaria, præcepta ad
 bene beateq; vivendum, & cultum veræ religionis in-
 stitui. At mysteria secretiora, & sub cortice legis, ru-
 didique verborum prætextu latitantia, altissima divini-
 tatis arcana, plebi palam facere, quid erat aliud, quam
 dare sanctum canibus, & inter porcos spargere marga-
 ritas. Ergò hæc clam vulgo habere, perfectis commu-
 nicanda, inter quos tantum sapientiam loqui se ait
 Paulus, non humani consilii, sed divini præcepti fuit.
 Quem morem antiqui Philosophi sanctissimè observa-
 runt. Pythagoras nihil scripsit, nisi paucula quedam,
 qua

que *Dama filia moriens commendavit. Aegyptiorum templis insculpta Sphinges, hoc admonebant, ut mystica dogmata per enigmatum nodos à prophana multitudine inviolata custodirentur. Plato, Dionis quaedam de supremis scribens substantiis, per enigmata, inquit, dicendum est, ne si epistola fortè ad aliorum pervenerit manus, quæ tibi scribimus, ab aliis intelligantur. Aristoteles libros prima Philosophiæ, in quibus agit de divinis, editos esse & non editos dicebat. Quid plura, JESUM CHRISTUM vitæ magistrum asserit Origenes, multa revelasse discipulis, quæ illi, ne vulgo fierent communia, scribere noluerunt. Quod maxime confirmat Dionysius Areopagita, qui secretiora mysteria à nostræ religionis autoribus, εν vsz eis vsz divi μυστα λόγια, ex animo in animum (sine literis) medio intercedente verbo ait fuisse transfusa: hoc eodem penitus modo cum ex DEI præcepto vera illa legis interpretatio Mose deitè tradita revelaretur, dicta est Cabala, quod idem est apud Hebræos, quod apud nos receptio. Ob id scilicet, quod illam doctrinam non per literarum monumenta, sed ordinariis revelationum successionibus alter ab altero quasi hereditario jure reciperet. Verum postquam Hebræi à Babylonica captivitate restituti per Cyrum, & sub Zorobabel instaurato templo, ad reparandam Legem animam appulerunt, Esdras tunc ecclesiæ præfectus, post emendatum Moseos librum, cum planè cognosceret per exilia, cædes, fugas, captivitatem gentis Israëlitiæ, institutum à majoribus morem tradende per manus doctrinæ servari non posse, futurumq; ut sibi divinitus indulta cœlestis doctrinæ arcana perirent, quorum commentariis non intercedentibus durare diu me-*

moria

moria non poterat, constituit ut convocatis, qui tunc
 supererant sapientibus, afferret unusquisque in medium,
 quæ de mysteriis Legis memoriter tenebat, adhibitisq;
 notariis in septuaginta volumina (tot enim fere in Syn-
 hedrio sapientes) redigerentur. Qua de re, qui mihi
 non credunt, audiant Esdras ipsum sic loquentem: Ex-
 actis quadraginta diebus loquutus est altissimus dicens:
 Priora quæ scripsisti, in palam pone, legant digni & in-
 digni, novissimos autem septuaginta libros conservabis,
 ut tradas eos sapientibus de populo tuo: In his enim est
 vena intellectus & sapientia fons, & scientia flumen:
 atque ita feci. Hac Esdras ad verbum. Hi sunt li-
 bri scientiæ Cabalæ, in quibus merito Esdras venam in-
 tellectus, id est, ineffabilem de supersubstantiali Deita-
 te Theologiam, sapientiæ fontem, id est, de intelligibi-
 libus angelicisq; formis exactam Metaphysicam, & sci-
 entia flumen, id est, de rebus naturalibus firmissimam
 Philosophiam esse, clara in primis voce pronuntiavit. Hi li-
 bri Sixtus quartus, Pontifex Maximus, maximè curâ stu-
 diog; curavit, ut in publicam fidei nostræ utilitatem la-
 tinis literis mandarentur. Jamque cum ille decessit,
 tres ex illis pervenerant ad Latinos. Hi libri apud He-
 braeos hac tempestate tanta religione coluntur, ut ne-
 minem liceat nisi annos quadraginta natum illos attingere.
 Hos ego libros, non mediocri impensa mihi cum
 comparassem, summâ diligentia, indefessis laboribus
 cum perlegissem, vidi in illis (testis est DEUS) reli-
 gionem non tam Mosaicam quàm Christianam: Ibi Tri-
 nitatis mysterium, ibi Verbi incarnatio, ibi Messia di-
 vinitas, ibi de peccato originali, de illius per Christum
 expiatione, de cælesti Hierusalem, de casu demonum,

de

de ordinibus angelorum, de purgatorio, de inferorum
pœnis. Eadem legi, quæ apud Paulum & Dionysium,
apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus.
In his vero quæ spectant ad Philosophiam, Pythagoram
prorsus audias & Platonem, quorum decreta ita sunt
fidei Christiana affinia, ut Augustinus noster immen-
sas DEO gratias agat, quod ad ejus manus pervene-
rint libri Platoniorum. In plenum, nulla est ferme
de re nobis cum Hebræis controversia, de qua ex libris
Cabalistarum ita redargui convinciq; non possint, ut ne
angulus quidem reliquus sit, in quem se condant. Cu-
jus rei testem gravissimum habeo Antonium Cronicum,
virum eruditissimum, qui suis auribus, cum apud eum
essem in convivio, auditit Dactylum Ebraum, peritum
hujus scientiæ, in Christianorum prorsus de Trinitate
sententiam pedibus manibusque descendere. Hacte-
nus Picus.

XXVI. Restat nunc, ut, quod potissimum ad Divisio s.
huc est nostræ Tractationis argumentum, tandem Species
deveniamus ad species quoque sive divisionem. Cabbalæ
Cabbalæ technicæ vel artificialis, quam & Spec- technicæ.
culativam s. contemplativam nec malè vocant aliàs,
in distinctione ad Practicam sive supersticiosam
illam, de quâ aliquid saltem etiam infra: hoc est,
ut investigemus nunc modos item atque rationes
varias interpretandi Legem & reliqua Veteris fœ-
deris *Hebræis* Cabbalisticè: quatenus nimirum,
(ut ex parte jam & suprâ dictum quoque est) non
tantum sub dictionum integralium involucris, sed
& facie rudi posituque vario syllabarum, literarum
elementorumque siagulorum, immò rerum non-
nunq.

nunq. etiam, creduntur latere mystica & abstrusa, multa Religionis aliarum itemque rerum habituumque: dum literas maximè jam, syllabas, alia textus Biblici, (maximè omnium verò Nominum divinatorum) considerant variis modis, intuentur speculativè, inter se conferunt, numerant, pro numeris accipiunt, transponunt, commutant symbolicè & similiter, ut eruant hinc, dicto modo, sensum aliquem arcanum mysticumque. Ac fingunt sibi heic quidem, interpretandæ Legis præsertim, alii aliique modos plures: v. & conf. supra parag. VIII. (Aben Esra doctus, quem sic *נאט' עֲזֹרָה* vocant, LXX numerat.) Enimverò nos contenti erimus hac vice & h. l. convenientissimâ illâ &, nisi insigniter fallor ego, convenientissimâ planè, distinctione, quæ Mofi utriq; & Ægyptio & Gerudensi, nec non plerisque Cabbalæorum Scriptorum recepta est, v. & conf. El. Levit. in Tischbite, & Reuchlin. lib. III. pag. m. 3120 seqq: quâ in Partes sive Species tres distingvitur Cabbala, de quâ modò, ad quas quidem reliqui & specialiores modi plerique facilè ac commodum reduci possunt, & notantur vulgò his nominibus: I. *גמטריא* Gematrija: II. *נוטריקון* Notarjecun: & III. *תמורה* Temurab: quæ idèò à Rabbi Josepho minore, Salernitano, lib. de art. hac, cit. Reuchl. alleg. loco, dictione memoriali, per *גרת*, Cabbalæ & ipsam speciem subordinatam, *גרת* hortus comprehenduntur. Harum trium itaq; singularum specierum, unâ cum subordinatis, dabimus nunc porrò descriptionem primùm vel qualemcunque, exemplis itemque

tum

tum postea uno alteroque saltim, eo tamen maximè illustri, prout dabitur occasio, rem declarabimus.

XXVII. Prima itaque species quam *Gematri-* *Geme-*
jam vocant (à Græcâ voce *Γεωμετρία* nomine abs- *trija.*
que omni dubio deducto) nihil aliud est, quàm
Mathematica (secundum quantitatem) considera-
tio literarum vel dictionum etiam aut textuum
integrorum S. Scripturæ. Quantitas autem ma-
thematica cum duplex sit, discreta sive numerus
& continua sive magnitudo, duplex iterum Cab-
bala: hujus exurgit ejus peritis species: quarum
altera atque prior convenientius fortè atque po-
tius *Arithmologia* dicenda; altera v. atq; posterior
Geometria in specie atque *ματ' ἐξοχήν* sic dicta ve-
nit. Prior illa literas textus sive vocis alicujus re- *Arithmo-*
solvit in numeros: (numerant enim, sicut & Græ- *logia.*
ci & ex parte Latini, Ebraei maximè & ceteri fere
Orientales populi literis suis, ut primum elemen-
tum in ordine significet ipsis Unitatem, secundum
stet pro binario, tertium ternarium numerum no-
tet, & sic consequenter) & ex his vicissim nume-
ris, collatis quidem cum ipsâ re vel aliâ saltem vo-
ce correspondente, h. e. ejusd. valoris quoad nume-
rum, elicit certam atque arcanam quandam do-
ctrinam. Ex gratia: Integer ille versus vel incisum *Exempla.*
primum, quo Ebraeus textus sive Biblia incipiunt,
representat ם ך ם, literam, sexies: quam toties
quoque oculis ingerit comma vel incisum ultimum
in fontibus, h. e. Bibliis Ebraicis, quod est in capi-
te ultimo libri ם ך ם ך ם ך ם ך ם ך ם ך ם ך ם ך ם
sive H. Paralipome-
yon, qua vocant. Ex his ergò commatibus duobus,

summo vel primo & ultimo Bibliorum S. cumque
 ך ך, litera, nota sit & ipsius millenarii numeri,
 quaque porro utrobique sexies reperiatur, colligunt
 Cabbalisticæ mundum duraturum sex mille annos:
 quæ aliàs item est Traditio vetus, traducta ex
 familiâ sive scholâ Eliæ, & reperitur in Talmude,
 tract. Sanhedrin, cap. II. Ita porro initialia illa
 Mosis verba bina: בראשית ברנא, i. e. *in principio
 creavit*, per alia (ejusd. valoris numerici) hæcque
 illa atq; hoc modo exponunt: בראש השנה נברנא,
 h. e. *in principio anni creati vel inchoati* (utrobique
 continetur nimir: numerus 1116.) Hincque colligunt
 jam mundum in autumno, mense circiter Septembri,
 undè Ebrais quondam aliàs initium anni, creatum à DEO esse. Sic Gen. XLIX, 10. in vocibus
 his duabus, יבא שילוב, *veniet Silob* Baal turrim
 quærit nomen *Messia*, משיח, quod in illis scilicet
 contineatur, quia utrobique literæ in numeris efficiunt
 358. Eodem modo ejusd. Genes. libri cap. XLII. v. z.
 quando Jacobus dicit ad filios suos: רדו *descendite*
 scilicet in Ægyptum, volunt in literis hinc verbi
 רדו contineri numerum annorum servitutis Ægyptiacæ,
 nempe 210: tantundem enim valent hæc literæ
 רדו. Porro ita Numer. XXIV, 17: verba hæc:
 וקם שׁבט *exsurget sceptrum* è Jacob, &c. exponit
 Elchanan Paulus, conversus quidam Judæus, in
 peculiari de similibus Cabbalisticis tractatu, per
 illa alia, quæ in præcedentibus nimirum contineantur,
 scilicet: ישועה בן דוויד: quod utrobique iterum
 habeatur idem numericus valor sc. 457. Psalmo II,
 2. extat: *Convenerunt reges terre & principes
 adversus Dominum & משיחו ער, contra Messiam*

fram ejus, hæc posteriora duo vocabula idem exponit conversus Judæus per illa, quæ in precedentiibus contineantur: ישוע בן יהורא: quia utrobique iterum involvatur idem numerus, nempe 464. Psalmo LXXII, 17. illa, ubi legitur: *ante solem ימין שמו dominabitur nomen ejus*, idem exponit per hæc: ישוע בן דוד, *Jesus filius David*: utrobique est 462. Jesaia IX, 6. verba hæc: שמו פלאי *nomen ejus, admirabilis*, istæc ita (eundem, inquam, in modum subducta) continent: ישועה בן דוד *Jesus filius David*: (utrobique est 457) Subsequentia verò illa immediate: ישועה בן אל גבור פלא יעץ *admirabilis, consiliarius, DEUS fortis*, illa vicissim: ישועה בן אלהים *Jesus filius DEI* (utrobique 519) Michæa V, 1. illa: מושל בישרא *Dominator in Israel*, hæc continent: ישוע המשיח מלך היהודי *JESUS CHRISTUS, rex Judæorum* (utrinque 919).

XXVIII. Porrò altera nunc species (subordinata sive specialior) *Gematrija in specie* atq; *nat' ἐξοχῆν* sic dicta, illa considerat quantitatem continuam, h. e. magnitudinem, nec non proportionem sive structuram, cum ac primò quidem literarum, tum etiam & deinceps ædificiorum in Scripturâ S. descriptorum: ex quorum utpote dimensionibus, situ, positu vario atque proportione arcanum quendam atq; mysticum sensum iterum elicit. Unde vicissim Calicis duæ hæc exsurgunt species subordinatæ quasi: quarum primam quidem צוריות (à rad. צור quatenus significat *formare, efformare, effigiare, depingere*) *Zurijit b*, q. dicas *figurativam*, vocant: altera verò cum Mathesin *δεξιτερων* spectet proximè, *Architectonica* nominari non

Gematrija in specie & nat' ἐξοχῆν sic dicta.

Zurijth. incommode poterit. Enimverò constat ante omnia, (aut debet ita sanè) nec id quidem sine admiratione legentium, in Bibliis SS. olim, semper atq; hodie nunc (còstanter) impressis, manuscriptis, legi cerniq; alia quidem elementa sive literas reliquis majusculas, minusculas, inversas, suspensas nonnihil alias aliasq; & sic porro, omnia hæc; non fortè sine omni causà, (multò minus casu quodam) potiùs de singulari quadam ita ordinata industrià. Ex varià itaque hac primùm literarum structurà, proportionè posituquè, per modum Zurijth dictum supra, varia iterùm venantur arcana mysticaque.

Exempla.

Exempl. gr. Genes. I, 1. Prima textùs sacri litera est Beth quoddam majusculum, quo sacer, inquam, Codex inchoatur. Dicunt hoc ideò itaque præfixum, ad considerandam nempe magnitudinem & sublimitatem Operis Creationis, quod mox describitur in subsequente tractatione. Ejusdem libri Creationis statim Cap. II, 4. vicissim exaratum extat ה quoddam minusculum in voce nempe בְּחִבְרָאם *in creari ea*, h. e. cælum & terram. Hoc ideò factum ajunt, ad indicandum scilicet, fore ut cum tempore omnia creata vicissim immineantur & intereant planè: idq; vel maximè atq; insuper in literà ה ideò monstrari, quæ aliàs & ipsa constet ex literis contiguis saltim, immò dissolutis. Sic Jesaia VII, 14 Mem, litera quædam finalis, vel Mem clausum, præter morem linguæ sanctæ, in medio vocis reperitur, in dicto illo: *Ecce הַעַלְמָה* *Virgo concipiet*, &c. hoc Cabbalisticè Christiani ideò factum vicissim inrelligunt, volunt,
ut

ut clausa alvus atque perpetua Virginitas B. Matris
 Mariæ eo innuatur. Similis litera item occurrit
 capite seq. IX. 7 in voce למרבה *ad multiplican-*
dum. Quæ ex sententia Rabbi cujusdam Hammai,
 in libro Sanhedrin, indigitet numerum anno-
 rum à tempore Jesaiæ publicatæq; ejus prophetiæ
 usque ad tempus Mesiæ. Huc pertinet etiam il-
 lud Hagg. I. 8. ubi deficit litera quædam, ה nimi-
 rum in voce נפכה *glorificabo me, dicit Dominus:*
 quæ cum quinarîi numeri nota sit, ajunt notari de-
 fectum quinque rerum in templo secundo, nem-
 pe arcæ fœderis, Urim & Thummim, ignis super-
 ni, præsentia DEI & Spiritus Sancti: quem tamen
 adventus Mesiæ ejusdemq; gloria faciliè possit sup-
 plere.

XXIX. *Architectonica*, sic dicta, succedit Cab-
 balæ species, quæ versatur circa dimensiones, stru-
 cturam atque proportionem ædificiorum sacrorum:
 ut arcæ Noæ, tabernaculi, altaris, arcæ fœderis, tem-
 pli totius Salomonæi, aliarumq; fabricarum in Sacris
 delineatarum. Cur, inqviunt enim Cabbalistsæ, in-
 ter Judæos occultè Christianizantes, (ut de suo,
 sicut alia non pauca, hæc mihi largiatur Cl. Wilh.
 Schickardus, in Bechin. happ. pag. m. 64.) vel ut
 nostris vicissim dicam ex parte verbis, Christiani
 Judæorum more Cabbalizantes, cur inqviunt, Scri-
 ptura S. quæ nihil inane vel casum tradit, sacra-
 rû fabricarû quantitates tam sollicitè nobis inculcat
 און בתורה אפרלו אות אחת שאין תהיה גרורים
 : תלויים ברה: *non est in Lege vel unica litera, à quâ
 non maximi montes suspensi sint.* Quid hæc tam cu-
 riosè

riose cognoscere nostrâ refert? num tam grande templum, quale delineavit Ezechiel, è materialiter lapide & ligno extractum iri quisquam sanus crederet? Annon sacræ olim ædes cum universo cultu Levitico Mesiæ typos gesserunt? nunquid in Biblicis proportionibus mysteria quadam occultare, & nobiliora omnium ætatum ingenia in iis exercere voluit sapientissimus mundi architectus? Quæruntaque vicissim, speculantur, metiuntur, subtrahunt, multiplicant, dividunt. Summâ, Christum ubique & ubi vel minimè reris præfiguratum esse, persuasum sibi eunt. Perinde ut in Stenographiâ lineæ diversarum longitudinum pro literarum notis usurpantur, & ab artificii conscio facilè dignoscuntur, sic etiam proportionibus sacræ arbitrantur esse significativas, & instar scripturæ alicuius legibiles, omnig; Gematricis vel Calicis oculis intuitu intelligibiles. Res ut obscurior manifesta fiat quadatenus: ex: gr. sic Arca Noæ, descripta Genes. VI. capituli commate 15, dicitur ibid. fuisse 300 cubitos longa, 50 cubitos lata, & 30 alta. Hic Cabalista primùm suâ lege longitudinem dividit per altitudinē & prodeunt decem, qui numerus respondet decimæ Ebræorum literæ Jod, denarium item significanti: deinde addit proximè ipsam longitudinem, cui congruit litera Schin: denique vicissim eam (longitudinem) dividit per latitudinem & prodeunt sex, quæ notantur numericè per literam Vau. Sic ergò habet salutare nomen Servatoris, יהושע JESU. Ita identidem 1 Reg. VI, 2. templum Salomonæum describitur 60 cub. longum, 20 cub.

Exempla.

20. cub. latum, & 30. c. altum. Heic Cabbalista suâ lege primùm latitudinem subtrahit ab altitudine, relinquitur decem: iterùm litera Jod: hoc residuum cum altitudine vicissim multiplicat, emergunt ter centum h. e. litera Ψ : denique per idem residuum, suprâ, longitudinem dividit, exeuntq; sex, h. e. Vau denuô. Facit iterùm nomen benedictum יְשׁוּעָה JESU. Hactenus Gematrija, in genere sic dicta, prima atque summa Cabbalæ technicæ species.

XXX. Altera nunc sequitur principalis species נוטריקון *Notarjecun* vocata: absque dubio à Notariorum sive scribarum publicorum consuetudine, quibus utpote moris est, ut loquitur Elias in Tisbi: abbreviare, dum scribunt duas vel tres aut plures literas, quarum unaquæque repræsenta dictionem unam. Estque nihil aliud jam, ut verbis utar R. Nathan in aruch majore, quàm quando litera una fit signum totius rei: vel: positio literæ pro integra dictione significante. At verò jam vicissim, aliquot diversarumque vocum literæ aliquid prætendunt, vel unius vocis singulæ literæ: ut verè verum sit heic iterùm id Cabbalistarum: ספר התורה הרפה פני *Libri Legis multæ sunt facies*. Unde plures modi sive species hujus Cabbalæ iterùm exsurgunt. Nunc enim aliquot diversarumque vocum, & extremæ quidem literæ, initiales vel finales, per aphæresin vel apocopen collectæ in unam summam, aliquod faciunt significativum vocabulum, ac mysterium per idem insinuant: nunc per syncopen, vel indifferenter quoque

que aut arbitrariâ quadam ratione aliquid simile colligitur: & sic porrò.

Rasche
theboth.

XXXI. Primus modus, quando ex aliquot diversarumque vocum literis initialibus, per aphæresin decurtatis, aliquid colligitur, vocatur ipsis ראשי תבות *Rasche theboth*, q.d. *Capita dictionum*, & scribitur per hunc ipsum Cabbalæ Notariacæ modum: רר. At verò exemplis ex Sacris desumptis hunc præterea declarare utile nec jucundum minus id fuerit. Ita ergò Genes. XXII, 7 quærit Isaacus jam jam moriturus & victimæ loco offerendus DEO abs patre suo Abrahamo hisce verbis: *Pater mi, ecce hic est ignis & ligna, ubi verò victima holocausti:* & responderet parens Abrahamus: אלהים יראה לך, quod est, *DEUS providebit sibi, mi fuit.* In his verbis, vel potius literis initialibus singulorum trium continetur Cabbalisticè, & per modum præsentem Rasche theboth, vocabulum איל *Aries*, quem videbat Abrahamus postmodum cornibus suis inter vepres hærentem, Isaaci loco in victimam offerendum. Idemque adeò est, ac si quærenti filio Abrahamus de holocausto respondisset explicite quidem: *fili mi, Dominus providebit sibi:* implicite verò prævidisset jam intellexissetque arietem cornibus suis dumeta implicitantem. Sic porrò ex verbis Genes. XLIX, 10. celebri dicto nimir. quod de Messia venturo agit, יבא שילה ורו, *veniet Silob, & ei &c.*) per eandem Cabbalæ speciem elicitur feliciter & mirifice nomen ipsius Messia, ישו *JESUS*. Vicissim ex alio classico dicto, Psal. LXXII, 17. ויתברכו בו יתן שמו *sobolescet nomen ejus & benedicen-*

dicentur in eo, (quod expressè agit de nomine Mes-
sias) explicite en iterum eruitur, quod implicite la-
tet in illo, idem nomen salutare ישו *JESU*. Mi-
rum: quodque, sicut alia haud dissimilia, ipsorum
Judæorum pertinacissimos quosdam partim ad stu-
porem partim ad fidem veram convertisse perhi-
betur. Huc pertinet, ad hanc nempe classem
sive Cabbalæ speciem, nomen DEI fictitium, quod
circumfertur, & est אגלא *AGLA*, de quo agit
Galatinus lib. II. cap. 15. pag. m. 95. & confici cre-
ditur ex integris his vocibus אהה גבור לעולם אדני,
Tu potens es in aeternum Domine, vel potius earun-
dem initialibus: & simul continere S. S. Trinitatis
mysterium: quod א Unitatis sit nota, ג verò ter-
narii numeri, residuæ verò literæ אל *DEUM* de-
notent omnipotentem. Hic modus, ארת, fortis-
simo Judaicæ militiæ duci Judæ item nomen de-
disse creditur. Cum enim Antiocho tyranno se se
oppositurus ab angelo moneretur, ut viriliter age-
ret Deoque confideret, belli commilitionibus suis
in tesseram q. dedit verba hæc, Exod. XV, II.
יהוה מי כמכה באלם יהוה
JEHOVA? vexillis suis abbreviatè hoc modo inscri-
pta: י מ כ ב: quæ cum vulgus stratiotarum my-
sticè seu Cabbalicè scripta, vel non satis intellige-
ret, vel item victoriæ partæ non semel in hoc si-
gno vim quandam ex opere operato quasi, ut sic
dicam, & supersticiosè collocaret, insertis conso-
nantibus hisce datis, pronunciationis causâ, voca-
libus his: MaCaBaI ergò legit: unde belli dux
Juda hic constanter ita postmodum denominatus

creditur: Judas Maccabæus. Quamquam aliis aliud placeat. Huc refer item (transit enim hæc species Cabbalæ cum aliis non paucis, v. & conf. quæ supra dicta sunt, circa paragraph. XVII. XVIII. XIX. XX, ad alios quoque) illud Friderici Sapientis, Electoris Saxonæ, reformatoris, feliciss. piissimæq; memoriæ, Academiæ hujus; V. D. M. I. Æ. quod est: Verbum Domini manet in æternum: alia ejus generis. Cæterum notandum adhuc, quod retrograda Rasche theboth exempla item occurrant. v. gr. Cantic. Cant. IV, 8: **אֲתִי מִלְּבָנוֹן הַבָּיִי** *me cum de Libanon venies* (ordo rectus: scilicet: **אֱמֶת** *veritas* divina) sequitur immediatè: **תִּשׁוּרֵי מֵרָאשׁ אֲמָנָה** *prospicies de vertice Amanæ*: ordo inversus: iterum **אֱמֶת** ò tu *veritas* divina q. dicatur.

Sophe
theboth.

Exempla.

XXXII. Secundus modus, quando ex aliquot diversarumque vocum literis finalibus, per apocopen decurtatis, aliquid colligitur, vocatur סופי הבות *Sophe theboth*, h. e. *fines dictionum*, & scribitur סֹפֵה. Hujus insigne habemus exemplum. Exod. III, 13, quando quærit Moses DEUM, inquiens: *ecce ego vadam ad filios Israël & dicam eis: DEUS patrum vestrorum misit me ad vos: & dicent mibi: ecquod nomen ejus? quid dicam eis?* In harum quatuor vocum postremis literis: **לִי מַה שְׁמוֹ מֵרָא** *mibi, quodnam nomen ejus?* mirificè iterum latet statim nomen DEI essentielle & ineffabile, quod vocant, יְהוָה JEHOVA; (de quo tum postea in sequentibus expressè & fusiùs) quasi verò Mosi & Israelitis sciscitantibus tacitè mox insimul respondeatur: *ecquodnam nomen ejus?* Resp. JEHOVA. Aliud exemplum

So.

Sophe theboth inesse creditur illis verbis, Genes. III, 3. **וַיִּצְרָא אֱלֹהִים בְּרֵא אֱלֹהִים לְעִשׂוֹר** *creavit Elobim, ut faceret ea*: quæ occultè **אֱמֶת** *veritatem* intextam habere putantur & innuere, juxta illud Psal. CXIX, 160. *Caput vel initium Verbi tui אֱמֶת Veritas*. Quasi verò Moses, sapientissimus scriptor, artificiosè hac literarum dispositione librum suum commendare voluerit, innuereque simul se se ipsissimam veritatem à DEO edoctum velle proponere. Nota: Retrograda & ipsa exempla Sophe theboth occurrunt quidem, quibus adducendis supersedemus tamen. h. l.

XXXIII. Tertius modus Notaricæ, (*quirator tamen est*) ex aliquot diversarumque vocum literis per syncopen, vel potius saltum, indifferenti & arbitrariâ quadam methodo, aliquid vicissim vocemq; significativâ colligit: & anonymus idem est: docilitatis gratiâ atque memoriâ: ergò poterat fortè dici: *Syncope*, vel potius **דילוג** *Dillugb* h. e. *saltus*. Hujus specimen adferunt non inveniunt, quando ludunt in nominibus Viri & uxoris, Gen. II, 23. *Exempl.*
אִישׁ nempe *Virum* significat Ebrais, **אִשָּׁה** *mulierem & uxorem*. Hæc duo vocabula in se continere ajunt nomen autoris conjugii & conjungentis conjuges, nimirum **יה** *Jah*, ex Jehova decurtatum. Jod, inquam, prioris dictionis media, He v. posterioris ultima litera est. Quando ergò eximitur Jod de **אִישׁ** *Viro* & **ה** ex **אִשָּׁה** *muliere*, ita ut absit jam **יה** DEUS utrinque, conjungens aliàs & copulans conjuges, seu item ut absit vera cognitio, invocatio, amor & timor DEI, quid remanet, inquirunt?

Utrinque, ajo, manet **א** & **ש** ignis nimir: & ignis, quod est ignis reciprocus Virium & jurgiorum, qui perrarò extingitur, sed ardet usque ad consummationem mutua & perditionem novissimam, juxta illud Jobi XXXI, 12.

Notariaca in specie sic dicta.

XXXIV. Quartus modus $\tau\delta$ Notarjecun jam est, quando non ex diversarum vocum aliquot, sed unius vocis singulis literis singula vocabula emergunt mysticèque aliquid inferunt. Anonymus in particulari hicque idem iterum est. Notariaca in specie sic dicta poteritque nominari. Hujus modi exempla sive specimina hæc sunt: v. gr: Primum vocabulum Veteris codicis sive libri Creationis, quod est **בראשית**, pro numero totidem literarum resolvitur & explicatur per sex voces distinctas, ab iisdem consonantibus inchoatas, quæ sunt: **ים תהומו** DEUS

Exempla.

scil: *creavit firmamentum, terram, cælum, mare, abyssos.* Alii mysterium S. S. Trinitatis quærunt in tribus summis ejusd. vocis elementis (vel item in mox immediateque sequene **ברא** *creavit*) quæ referant utpote tres integras dictiones, hoc modo: **ב** scil. prima litera **בן** *filium*, ut qui est totius S. Scripturæ scopus; **ר** altera **רוח** Spiritum S. qui sit nexus amoris inter filium & patrem: **א** denique **אב** Patrem, qui ideo ultimo loco ponatur, quia reveletur à Filio & Spiritu S. ab illo missis. Sic porrò Capitis ejusd. Genes. nempe I. commate 26. prima fit mentio Hominis, qui vocatur **אדם** *homo*: & tribuitur id nominis utrique primorum parentum non rarò. In hoc ergò nomine

mine contineri volunt, & beneficio hujus modi Notariacæ Cabbalæ eliciunt personas præcipuas illas, ex quibus descendentibus ordine expectandus sit Messias, nempe Abraham, David & Mirjam sive Maria: quæ tres personæ utpote ordine literis his tribus אדם insinuantur. Proportò in voce יקרה, quâ ipsâ difertè de Messia venturo affirmatur, quod sit ipsi futura יקרה aggregatio, vel juxta alios obedientia populorum, ita insinuari volunt, ingeniosè magis quàm accuratè, quinam sint futuri populi illi, Messia adhæsuri: nempe: *Juden / Christen / Heiden / Türken*. Aliis atque multò pluribus exemplis hujus modi adducendis superfedemus. Ac pertinet huc exemplum id quoque, quod supra paragrapho XX. adductum est: nempe vocabulum נמצא. V. illud ibid.

XXXV. Quintus modus etiam huc commo-
 Tmesis.
 de poterit adhuc referri, quando nimirum unius vocis non literæ singulæ, sed syllabæ quædam constituunt singula vocabula & aliquid his indigitur. Anonymus idemque est in particulari. Tmesis aliàs & communiter in aliis lingvis salutarur. Sic vicissim v. gr. initialem S. Codicis vocem *Exempl.*
 בראשית in principio, dislocant in has duas:
 :ברא שירת creavit fundamentum, vel has potius,
 תאשר בר אשה filium ponam, dabo: quasi quæ vox summarium statim referat & scopum intendat totius S. Scripturæ.

XXXVI. Temurah, תמורה, restat nunc, ul- 3. Te-
 tima eademque species summa Cabbalæ speculati-
 murah.
 vâ sive technicâ: quæ non, sicuti priores duæ, li-
 teras

geras vel mathematicè considerat, vel ex alterius vocis cuiusdã, aut vocum literis quibusdam aut singulis ordine suo decenti fere & naturali collocatis aliquid infert colligitque, sed quæ textûs sive vocabuli vicissim alicujus tot numero retinet quidem literas, eas tamen variè componit, vel potiùs transponit, committat inter se, transformat immò, & sic porrò. Unde תמורה (à מור vel המיר rad.)

Othijoth. *Commutatio, permutatio* etiam audit. Ejus modi hi vicissim sunt: Primus, textûs sive vocabuli alicujus literis iisdem numero per metathesin transpositis saltem aliterque coagmentatis, novam sic dictionem significativam elicit, quæ illius, primæ, evolutio q. sit. Et respondet adeò nostris anagrammatismis. Calicis אותיות quasi *literarius* diciturque.

Exempla.

Ejus exempla quædam, hoc est, Anagrammata Ebræa, hæc habeas pauca. Primam vocem libri Creationis totiusque ideò Codicis S. iterùm, quæ est בראשית, feracissimam illam mysteriorum similibus, resolvunt vel exponunt, transpositis hac ratione elementis, per בְּרֵשִׁי נ, id est, primâ die mensis *Tisri* (est autem *Tisri* mensis Ebræorum, nostro fere Septembri respondens) scil. creavit DEUS cælum & terram; adeoque innunt in autumnu primi mensis die primâ præcisè creatum hoc univèrsum; quo tempore item aliàs annum suum civilem quondam incipiebant Ebræi: V. & conf. suprâ paragr. XXVII. Sic transpositis literis ex nomine הָאָדָם *homo*, fit אֲדָמָה *terra*. Ex נח *Noah*, חן *gratia*, qui & invenisse gratiam coràm DEO præ reliquis legitur, Genes. VI, 8. Sic Exod. XXIII,

XXIII, 23 dicitur מלאכי *Angelus meus* coram te ab-
iturus est. Quisnam hic angelus? Resp. per Cab-
balæ hæc speciem, factâ elementorum nudè trans-
locatione, מִיכָאֵל *Michael* h. e., Messias in Da-
niele ita nominatus. Sic Jesaïæ cap. XL, 26 quærenti:
מִי בָרָא אֱלֹהִים *quis creavit ista?* Cabbalisticè re-
spondetur, hæc lege transpositis nudè iisdem lite-
ris textûs; בָּרָא אֱלֹהִים *DEUS creavit*. Huc per-
tinet omninò modus ille quoque Pici Mirandula-
ni, v. ejusd. Heptaplum, sub finem, pag. m. 59.
seqq; arbitrarius sive fufior nonnihîl, cûjus bene-
ficio ex eadem illâ sapiusculè allegatâ voce initia-
li בְּרֵאשִׁית, transpositis & combinatis vicissim,
variè literis hunc sensum elicit: *Pater in filio, &*
per filium, principium & finem sive quietem, creavit
caput, ignem & fundamentum magni hominis, fœdere bono.

XXXVII. Alter modus Temuræ צִירופֿ *Tsiruph* Tsiruph.
dicitur, q. dicas *Combinatio*. Estque aliud nihil,
nisi literarum, æqualibus numeris per certam al-
phabeti totius Ebraici revolutionem sive combina-
tionem, aliarum pro aliis positio & acceptio. Ac
quantumvis quidem ejusmodi plures sint vicissim
numerariq; possint, (Capnio sive Reuchlinus, lib. III.
pag. m. 3146. seq. pro numero elementorum pri-
migeniorum XXII. numerat: at verò possent decu-
plo plures fortasse fingi) attamen duo præprimis
principatum obtinent: rectus & naturalis, atq; præ-
posterus vel retrogradus. Utriusque ratio hæc est: *Albam*
&
Dividentur alphabetum Ebraicum in duas æqua-
les partes, literis sibi invicem ordine parallelo sub-
scriptis, vel ordine recto & naturali, hoc modo: *Athbasch.*

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

vel retrogrado, h. m.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ה ש ר ק צ פ ע ס נ מ ל

Primum modum אלבם *Albam* nuncupant; postero-
riorem ארבש *Athbasch*: utrumq; à situ, nec non
per connexionem elementorum sibi invicem op-
positorum subscriptorumque. In praxi denique
jam una litera pro alterâ, superior pro inferiore,
& vice versâ, sumitur & legitur; cum in ἀναλύσει,
quando per dictas Cabbalæ species sensum aliquem
ex Scripturâ eruunt, tum in συνθέσει, quando per
eadem animi sui sensa sibi invicem scripto quodam
communicare volunt, ne ab aliis legi intel-
Exempla. ligique eadem possint. Utriusque exemplum

habuimus supra, paragrapho XXI. *Albam* apud
Jesaiam, cap. VII. 6. in voce טבאל quod substitu-
tum creditur in locum nominis proprii regis Is-
rael רמלֵהוּ vel רמֵלֵהוּ sicut alibi item legitur.
Athbasch apud Jeremiam, cap. XXV, 25 in ficti-
tio nomine ששך quod subordinatum sit hac le-
ge nomini בבל, dictis supra de causis. Sic por-
rò 78 Athbasch imprimis specimen haberi existi-
matur apud eundem Jerem. cap. LI, 1. (in cujus
scripto utpote plurima præ reliquis censentur ha-
beri similia Cabbalistica) ubi propheta Chaldaeos
vocat: קמי לב *Cor insurgentium vel insurgens* con-
tra

tra Dominum, JEHOVAM: quæ voces duæ per modum Athbasch exhibent vocem יהוה *Cabaldeos*, contra Dominum insurgentes: quâ voce præ illis certè & Targum & Græca versio usi sunt expressè: id quare verò, nisi habito respectu ad Athbasch?

XXXVIII. Postremus denique omnium, i- Tertius
demque tertius & ultimus Temurah modus est, Temurah
quando literæ, alphabetum integrum Ebræorum, modus.
nec non vocabula & sententiæ, integri textus sacri, commutantur cum literis peregrinis, immò notis quibusdam ductibusque tortuosis arcanisque, scripturæ instar hieroglyphicæ cujusdam: adeoque & hac ratione involvitur aliquid occultaturque, inde conscio artis ejus suâ lege eruendum. Ejus generis sunt, quæ huc referri adhiberique commodum possunt, ex. gr: Alphabetum sive *Scriptura transitus fluminis* sive *transfluvialis*, כתב עבר הנהר, quam ita vocat, prout in libro quodam vetustissimo (ישן נישן) se invenisse eam testatur Abrah. de Balmes in Mikne, h. e. Peculio Gramm. ed. Hanov. כל יו XCIV. mihi lit. b. 7. Vid. illum: Item Alphabetum Samaritanum, alia. Hujus generis est (vel certè referri huc, ad hanc postremam Cabbalæ speciem, poterit quoque Scriptura hieroglyphicæ, de quâ mox, & in Appendicis vicem, infra paulò: V. hanc omninò.

XXXIX. Hactenus ergò species quoque Cab-
balæ technicæ sive artificialis. Unum id adhuc o-
peræ pretium videbatur (quod restat) subdere sal-
tim

*Ufus, abu-
sus, itemq;
auctoritas*

*Cabbala
technica.*

rim de Usu nimir. abusu, adeoq; auctoritate quoq; ejusd; quamque habeat praesertim inter Christianos. Ac respondemus heic quidem mox: humanam, humanam, minimè verò divinam: unde ita, in distinctione ad illam veriore, indubitata ac divinam, supra quoq; eam indigitavimus. Ac reperimus heic item id tritum: *Usus habet laudem, crimen abusus habet*: vel potiùs D. Apostoli: *Omnia probate, quod bonum est tenete*. Enimverò nihilo secius vicissim, quod de allegoriis, tropis anagogisque Patrum S. sive Ecclesiae DD. adstruitur, illarum esse alias *Innatas*, textui sacro, alias *Illatas*: & iterùm harum alias *oblatas*, suà sponte, alias v. *extortas*, vi quadam, violentasque nimis, ad abusum etiam usque: id, ajam, non minùs putarim etiam suoque modo de Cabbalâ hac nostrâ, quâ de hactenus, affirmari posse. Sanè enim ut nihil dicam, Ejus quædam Judæorum pertinacissimos quosdam nihilominus ad stuporem non semel, immò fidem seu religionem veram commovisse: inter quos est Theodorus quidam, Genuensis Italus, postea Ludovicus Carretus nominatus, Regis Galliarum Medicus (De Paulo Elchanan, converso & ipso Judæo supra paragr. XXVII. ex parte dictum, qui LXXII. ex Cabbalâ hac petitis testimoniis demonstrat ad oculum verpisereliquis, JESUM Nazarenum esse verum Messiam) certè, hercle videri poterat fortasse quædam, ex superioribus adductis non parvo numero exemplis, agnoscere autorem ipsum Spiritum S. qualia sunt, quæ:

quæ paragrapho XXI. ex Jesaiâ, Jeremiâ nec non
 Daniele adduximus. Quid dicam de ipsâ hac Cab-
 balâ specie, vel quasi (quamque à nemine obser-
 vatam hactenus memini me quidem legisse, non
 incommodè interim reducendam ad Notarjecun)
 quâ utitur ipse DEUS reapse, quando literam ה,
 symbolum tanquam, veritatem promissionum ob-
 signans, (quo de alibi fufius) unde unde etiam de-
 sumptam nominibus אַבְרָם Abram & שָׂרַי Sarai
 inserit? At verò, ejus interim quicquid sit, hæc
 seu peritia vel ars Calico-symbolica in quantum
 falsa atque sana est, non insulsa, hoc est, quatenus
 1. probabile aliquod fundamentum habet in textu
 sacrot. 2. convenientiam adeo cum rebus, de qui-
 bus locus est, vel analogiam quandam: 3. nec er-
 gò analogiæ fidei contraria est, potius subordina-
 ta & conformis eidem, utique locum suum habe-
 re poterit cum in Philologiâ S. tum etiam Theo-
 logia & didactica & polemicâ; imprimis in quantum
 dirigitur eadem ad Veteris fœderis uberiorem mul-
 tò expositionem, Judæorum autem expeditiorem
 eò confutationem & conversionem. Ita vicissim ta-
 men, ut moderatè eadem atque cautè item adhi-
 beatur, ne vel in excessu, aut defectu quoque pec-
 cetur. In excessu, cum Valentinianis atque Gnosti-
 cis jam olim, quorum hæresi, teste Irenæo & Epi-
 phanio, originem dedisse creditur nō absimilis pror-
 fus modus, & ipsis jam tum quoq; usitatus, interpre-
 tandi Scripturâ S. S. dum discussis inter se se variè ele-
 mentis lacerabât veriùs eâ, quàm examinabant aut
 H 3 expone-

exponebant, in lucem expositis ab ipsis miris inauditisque hærese^{or} portentis. In defectu vicissim tamen & ipso quoque cum Judæis hodie nonnullis, quæ apud ipsos factio idèd קראית sive Caraitæ vocantur, & in Poloniâ, Rusiâ atque Turcia perhibetur satis frequens esse, quibus (maximè propter Cabbalæ abusum) nihil sapit nisi unice litera textûs, quam mordicus idèd tenent, nec ab hac vel latum ungvem discedunt: sic ut puerperæ eorundem hodie etiam adhuc, vel fœmelliperæ potiùs, quando filiam enixæ sunt, non sex tantùm ut reliquæ mulieres Judaicæ, sed 12. inregras septimanas domi se contineant: unde cæteris Judæis (quod obiter) adèd etiam exosa sunt, ut pater aliquis (ad unum v. omnes feruntur ditissimi esse) cum summâ dote vix sibi generum emere possit. Tantum.

III. Cabbala falsa
& dæmonica.

XL. Cabbala falsa, superstitiosa, impia, blasphemata, immò dæmoniacæ restat adhuc, quam & Practicam indigitant quidam: de quâ paucissimis etiam aliquid, lege scil. promissi. Ad extremos tamen usq; Garamantes quam confestim & truces ultrâ Sauro-matas ad Orcum usq; relegamus. De quâ & id intelligimus. Megalandri B. Lutheri nostri, Tom. Jen. VIII. pag. 124. Ein Jude steckt so voll Abgötterey und Zauberey/ als Neun Kühe haare haben/ das ist/ unendlich und unzählich/ wie der Teuffel ihr Gott voller lügen ist/ &c. Hæc jam beneficio certorum S. S. Scripturæ characterum, verborum, textuum item integrorum, mira, prodigiosaque non tantùm, immò miracula patrare plurima creditur. Ac ipse R. Levi, ben Gerson, Judæorum doctior qui-

quidam, enumerat alicubi plurimos Cabbala hujus effectus: ex. gr. Damonum exorcisationem; quod quidem concessum est aliàs & in Talmudico opere, multisq; ibidem exemplis confirmatur. Porro verba quaedam recitantur S. Scripturæ, quæ pani & ovo cuidam inscripta igni extingvendo incendiisq; reprimendis inserviant: *das Feuer zuversprechen*. Iterum, verbis S. Scripturæ docet eadem vulnera curare, puerperis benedicere. Proporrò dicta quaedam, integros psalmos & precatiunculas quasdam membranæ vel corio cervino inscribere, quæ appensa de collo gravidæ aut parturientis, partum, & sine dolore quidem, promoveant. Præterea Psalmorum alios canere docet aut recitare præcavendis abigendisq; vulneribus quibuscunque: *sich fest zu machen*: alios curandis oculorum aliisque morbis: alios rursùm furtis detegendis revelandisq;: alios, qui omnium oculis, præsentem licet, celent subducantq;: *unsichtbar zu machen*: alios vicissim, qui gratiam concilient, qui idoneos reddant doctosq; ad quævis & in re qualibet: & quæ sunt plaustra sexcenta alia plurimæque impietatum ac blasphemiarum, quæ veremur hoc loco ultrà adscribere. Præ reliquis verò hisce de duobus jactat se eadem ars usibus: altero in Theologiâ, altero in Medicinâ. Prior: ratio ea vitæ beatior, quâ possit homo uniri DEO, consortioque frui & colloquio familiaris sanctorum angelorum, cujus item beneficio possit sapere plus ultrà, futura prædicere, denique miracula præstare. Posterior, in Medicinâ, versatur circa id arcanum sive mysterium

na tu-

natura, quod tincturam sive lapidē philosophorū
 vocant: conficiendi nempe aurum, medicamentum-
 que aliquod Universale. Deniq; ad hanc quoq; Cab-
 balam illa ejus pertinet specialior, de המפרש שם
Schembampboras. De quo in Talmude tract. Kiddusch.
 כל היודעו והזהיר בו והשמרו בטהר אהוב למעלה
 ונוחמד למט ואמתו מוטלת על הכריות ונוחל שתי
 : עולמים הוא והעולם הכר-
illud, & caret sibi ab eo, & custodit id in munditia,
amatus est supra (in cœlo) & desideratus infra (in
terâ) & terror ejus cadit super omnem creaturam, ac
hares fit utriusque mundi, presentis & futuri : De
 quo mira pariter adferunt, sed blasphema, inepta,
 puerilia, ridicula. Integrum de hoc, vel potius fu-
 tilitate ejus, conscripsit tractatum B. noster Luthe-
 rus, qui extat Tom. Jen. germ. VIII. v. illum. Sed
 manum denique de tabulâ hac. Plura ejus generis,
 de Cabbalâ Ebræorum sive Judæorum in genere,
 qui cognoscere gestit, Vid. Pic. Mirandul. conclu-
 siones, item Apolog. nec non de hom. dignit. Petr.
 Galatin. lib. I. cap. 6. Reuchlin. de Cabbalâ, item de
 Verbo mirif. Sixt. Senenf. Bibl. S. lib. III. Buxtorf. Ti-
 beriad. cap. 14. 15. 16. Schickard. in Bechin. happe-
 rusch. pag. 60. seqq. Walth. Offic. Bibl. pag. m. 545. seqq.
 Glafs. Phil. S. lib. II. part. 1. tract. 2. sect. 3. art. 7.
 p. m. 426. seqq. D. Müller. Judaism. pag.
 48. seqq. &c.

Dirige nos in Veritate tua, DOMINE:
Verbum tuum veritas est!

65
APPENDIX:

exhibens

HIEROGRAPHICUM,

juxta Auctores fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum literis, hodieq; adhuc legi ibidem dignum.

Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET: ET ILLA PARIET
FILIU M.

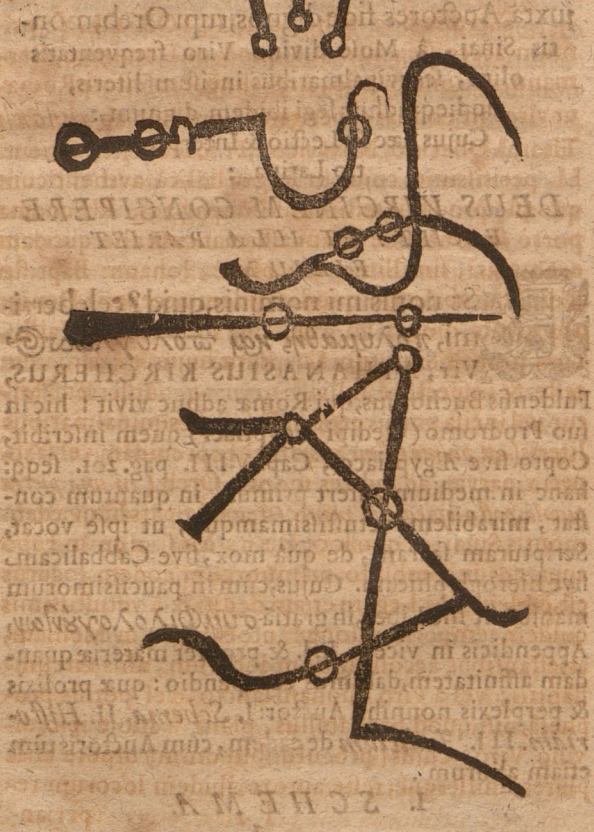
St notissimi nominis, quid? celeberrimi, πολυμαθῆς καὶ πολύγλωσσος Vir, ATHANASIUS KIRCHERUS, Fuldenfis Buchonius, qui Romæ adhuc vivit: hic in suo Prodomo (Oedipi Ægyptiaci) quem inscribit, Copto sive Ægyptiaco, Cap. VIII. pag. 201. seqq; hanc in medium adfert primus, in quantum constat, mirabilem vetustissimamque, ut ipse vocat, Scripturam sacram, de quâ mox, sive Cabbalicam, sive hieroglyphicam. Cujus, cum in paucissimorum manib⁹ sit hic Liber, in gratiâ *συμφιλολογῶντων*, Appendicis in vicem, h. l. & propter materiæ quandam affinitatem, dabimus compendio: quæ prolixis & perplexis nonnihil Auctor: I. *Schema*. II. *Historiam*. III. *Judicium* de eadem, cum Auctoris tum etiam aliorum.

I. S C H E M A.

I

APPENDIX

HIEROGRAPHICUM

Nota: In duobus præcipuisque locis per oscitantiam Sculptoris omisi sunt Orbiculi, adhibiti aliàs sæpe in hac Scripturâ. *V. 201. 202. 203. 204. 205.*

II. HISTORIA.

Sacrum hoc Schema AUCTOR CL. se primum accepisse affirmat à quodam Dominico, Germano, natione Silesio, Arab. ling. Professore Romæ, ut vires in eo suas experiretur: qui hoc ab *ἁγιόκλη* Thomâ Obecino, Novariensi, Fr. S. Francisci, Orient. LL. peritissimo, cujus in lingua Italicâ authenticum quoque producit testimonium, pag. 205. Id Schema porro se contulisse etiam affirmat cum alio quodam exemplari, simillimo suo planè, Johann: Baptistæ Doni, qui ab Anglo quodam idem acceperit. Deniq; approbata omnia ab Illustris. D. Petro à Valle, cum montis Sinæ, tum Scripturæ hujus oculato item teste & inspectore, aliis. *Inscripta fertur, vel incisa potius profundè saxis, sesquipalmaribus literis (un palmò & mezzo, Ital.) rupi cuidam vel saxo, petræ parvæ, ad radices montis Oreb (in una pietra piccola, posta à piedi del monte Oreb) quæ pars sit quædam montis Sinai; in quo loco DEUS Mosi olim in rubo apparens incombusto primum cum eodem locutus est, & deinceps Legem etiam dedit: & à vetustissimis quidem temporibus, longè ante exhibitum Messiam, attestantibus accolis horum locorum, aliis circumstantiis: vel à viro quodam sancto, vel potius prophetâ, nisi, quod probabilius, planè à Mose ipso, divino Viro: cujus (procul dubio omni) utpote aliàs plures similesque, teste autore, ibidem locorum re-*

periantur Inscriptiones: loca v. gr. LXX. palmarum, collectionis mannae, contractionis duarum tabularum, alia designantes. V. pag. 219.

III. JUDICIUM.

Indigenae ejus loci populi, Arabes, nec non religiosi, monasteriorum ibidem incolae, ad unum omnes, pro insolubili hanc Scripturam & a nemine hactenus explicatam habent. Freti unâ solâ tamen traditione quadam, credunt hanc esse Jeremiae prophetae, symbolum atque indicem quasi manum (*obè haueuâ nascosto li sacri vasi del tempio*) ubi sancta templi vasa absconderit: addito, sapenumero (*un splendore mirabile*) mirabilem quandam splendorem supra istâ petrâ visum. Cæterum monet rectè P. Th. Obecinus, in suo authentico allegato, ex Maccabæor. II. capitis secundi collatione cum Deuteronomio XXXIV. hunc montem illic (in Maccabæis) Nebo in terrâ Moabitarum designari, minimè Oreb vel Sinai, Madian, distantes ad minimum XX. miliar.

Jam, Auctor verò noster ita de eadem habet: (dabimus autem nunc & hac vice ipsissima Ejus verba) ita enim ille pag. 206: *Hac itaque festinatione acceptâ, dico hanc Scripturam* (omnium Orientalium opinione inexplicabilem, a nemine antehac explanatam, pag: præced. 201.) *antiquam Chaldaicam esse* (quanquam asserat & pag. 202. alibi, ad Ebraicâ, Samaritanâ & Syriacâ linguarum characteres proximè illam quoq; accedere) *quam Assyriam & Targumicam alii, alii Aramæam, Libonæam seu Babyloniam, eò quod tempore regum Israel & captivitatis Babylonica eâ passim & vulgò uterentur; alii deniq; aliis nominibus appellant.*

Chara-

Character verò ejus antiquus Hebraus est, monogram-
maticòs, ad mysteria sub eo latentia à profanorum le-
ctiōe securiùs occultanda, exaratus: cujus Sensem istam
esse dicimus, qui sequitur:

**DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET.**

Verùm, ut explicationis facta (verba adhuc sunt
Auctoris) veritas luculentius omnibus innotescat, sin-
gularum Vocum resolutionem in suis literis hic appo-
nam:

Ανάλυσις

Inscriptionis Chaldaica antiquae:

Zebten

Almatba

Adonai.

Deus Virginem concipere faciet

1 3

Hanc

Hanc litterarum analysin cum perscrutatus excussissem, in ultimâ voce יבטן duas alias adhuc voces contineri adverti, videlicet sequentes:

וְתַבְּטֵן
וְתַבְּטֵן
וְתַבְּטֵן

Vettabten Ben: & illa pariet filium.

Ita ut totius Scriptura sensus sit: DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET, ET ILLA PARIET FILIUM.
Hactenus Autor.

Porro Assensum etiam adducit Virorum aliquot in Orientalibus lingvis peritissimorum, quos sibi super hac lectione & interpretatione suâ habeat *ὁμοψήφως*. Fufius etiam nonnihil hæc tum postea declarat (reservatis tamen vicissim aliis aliisque; ipsi Oedipo suo promisso) præsertim apices tres priores mysticos quod attinet. Paucissimis: Apices tres ipsos dictos, in modum coronæ dispositos fere, ex Veterum instituto, tria Jodim interpretatur, quibus mysticum DEI nomen יהוה vel יהו non tantum quondam significabatur, sed S. S. Trinitatis mysterium quo.

quoque insinuatur. Quo nomine adducit solemnem
 à Sacerdote summo olim populo datam, tribus dex-
 træ manus mediis digitis extensis, tanq. tribus Jodim
 (Symboli quasi loco, & in ipsum hunc finem, teste
 Rambam) benedictionem: quæ utpote typus fuerit
 ejus, per Patrem, Filium & Spiritum S. in lege gratiæ
 fidelibus deinceps dandæ, benedictionis. Item
 יה ipsum Nomen DEI, decurtatum quod vocant
 alias, & quod ex ipsis verbis, sede suâ tanq. propriâ,
 Exod. III, 14. & præsertim verbo אהיה Ero vel Sum-
 ter repetito desumptum extractumque sit: h. m:
 אהיה אשר אהיה כה תאמר אהיה שלחני
 : אלוכם id est, *Ego sum qui sum, sic dices: qui Est misit*
me ad vos: quasi verò manifestè DEUS dicat:
 יה אהיה אשר אהיה Ego (sum) ille Fab vel DEUS, Ego
 ille DEUS, sic dices: יה אהיה vel יה אהיה misit me ad vos.
 Et quæ sunt alia, his similia, quæ adfert, concer-
 nentia tres dictos ipsos apices mysticos.

In reliquorum characterum (dictâ suprâ de
 causâ) expositione contractior nonnihil Auctor est,
 majora atque plura nos quando potius expectaba-
 mus. Alterum vocabulum עלמתה Almatba
 eidem est, quod producit, h. e. *Virgo*: quam E-
 bræi עלמה, Chaldæi עלמתה, Syri ܐܠܡܬܗ
Virginem juvenulam & absconditam appellant. Cujus
 literas singulas, ad Ebræorum partem, partem Syro-
 rum accedentes satis manifestas esse, existimat. Mem-
 clausum porrò & ipsum in Schemate, ut est apud
 Jesaiam,

Jesaiam, cap. IX. in voce לְמַרְבָּרָה, h. e. Virginitatem
 Deiparæ illibatam, nec non alia, ubi urget. Ter-
 tia Vox ipsi sequentia includit verba *μονογενῆς*
ματινῶς Schemati inserta: יבטן והבטן בן h. e.
concipere faciet, & pariet filium. Radicem constituit
 בטן (Ebr: בטן *venter, uterus* q. d. *factum ex ven-*
ere producere, parere, item concipere. Cujus utpote
 radicis literæ cum servilibus in posteriore Schematis
 parte occultata lateant. Ex quibus omnibus
 tandem concludit; Veritatem suæ Lectionis & In-
 terpretationis, Vetustatem Hierographici vel Hier-
 oglyphici hujus, denique finem etiam atque
 præcipuè exarati ejusdem ibidem potissimum loci.
 Nimirum, ut clara quædam & manifesta, sed mystica
 tamen & intricata quædam expositio esset & Nominis
 יהוה *JEHOVA* primùm, & mysterii Incarnationis,
τυπικῶς per rubum ardentem, sed incombustum,
 ibidem Mosi nec non populo electo revelatorum
 adumbratorumque; adeoq; ut ex parte jam dictum,
 potissimorum mysteriorum Religionis salvificæ: No-
 minis DEI essentialis *JEHOVA*, S. S. Trinitatis, In-
 carnationis Verbi, adeoq; totius Operis Redemptio-
 nis generis humani. Tantum.

01 A 6640

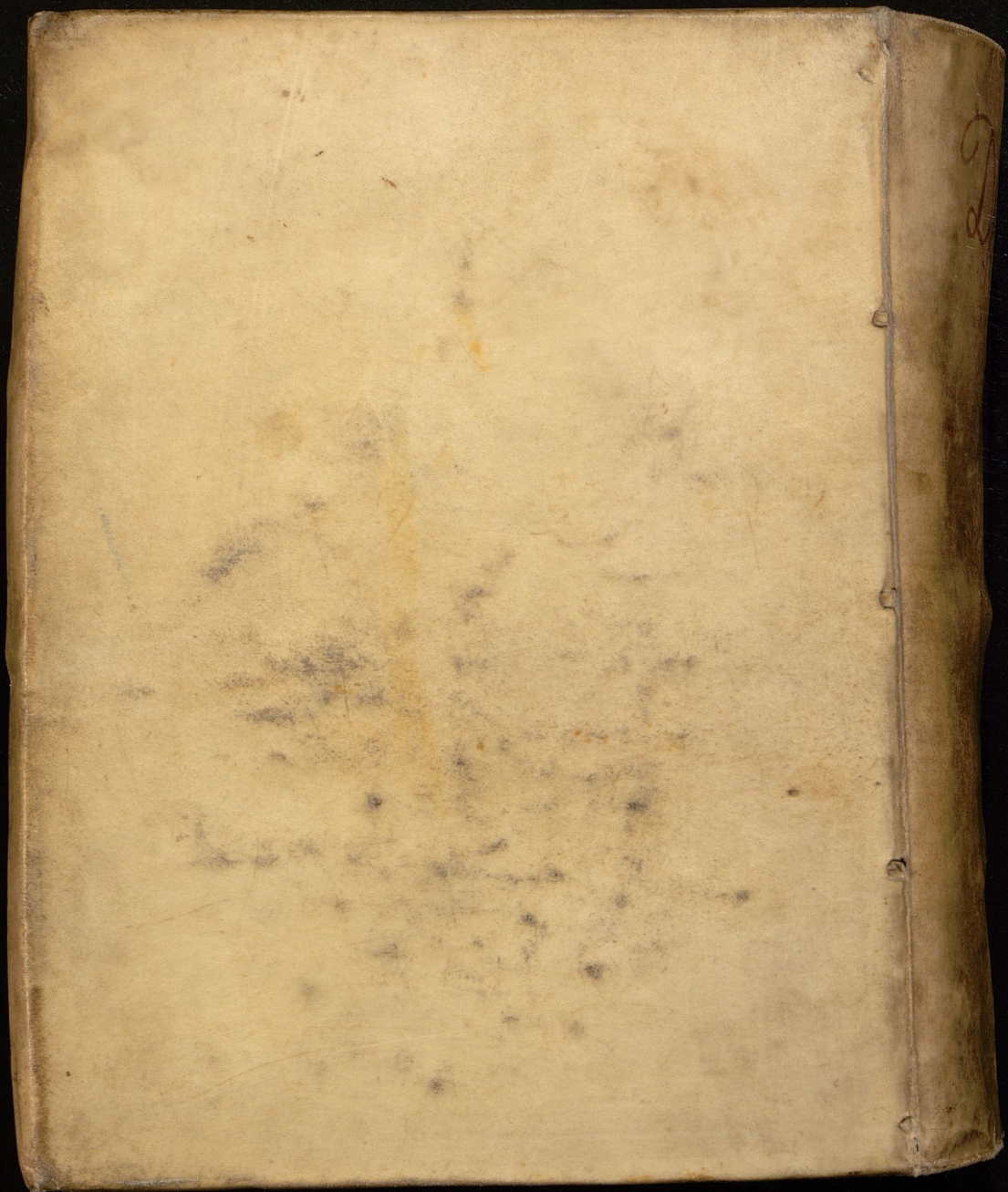
ULB Halle 3
003 108 309

Sb.

VD 17

0A

בש"ט
 EXERCITATIO PHILOLOGICA,
 De

CABBALA:

maximè
 EBRÆORUM.

Cui
*Appendicis loco, ob argumenti similitudinem,
 accessit in fine:*

Hierographicum, juxtà Auctores
 fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino
 Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum
 literis, hodieque adhuc legi ibidem dignum:
 Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio

Latina:
 DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET:
 ET ILLA PARIET FILIUM.
Habebitur publicè, in Acad. Witteberg.

PRÆSIDE
ANDREA SENNERTO,

Profess: Publ.
Respondente.
M. GODOFREDO ROSNERO,
 Berolinensi March.
Ad d. Januar. in Audit. Maj.

WITTENBERGÆ.
Literis Johi VVilhelmi Fincelii.
 Anno M. DC. LV.

